БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 129 (6319) ИЮЛИИН 3 ВТОРНИК 1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Түрүүшүүлтэй зэргэшэжэ, ниитэ дэбжэлтэ туйлаха!

Большевистскэ партяар хүтэлбэрилүүлһэн советскэ арадай шэн зоригто ажал коммунистическэ байгуулалтын бүхы участогуудта шэнэ шэнэ амжалтануудые хангажа байна. Советскэ экономикын саашанхи хүсэ ехэтэ дэбжэлтын түлөө элдэбхитэйгээр тэмсэжэ байгаа олон миллион хүнүүдэй шэн зоригто ажал-ябуулгань бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн дотор эли тодоор харагдана.

Промышленностиин, транспортын, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, манай Эхэ оронойхүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ оруулалта хэхын тула бүхы хүсэ шадалаа зоришуулжа байна. Советскэ арад болбол гидроэлектростанцинууд ба каналнуудай барилгые патриотическа сэхээн дэбжэлтэтэйгээр эхилээ. Коммунизмын барилганууд — бүгэдэарадай хэрэг мүн. Агуухэ барилгануудай захилнуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ олон миллион ажалшад хабаадана.

Олонниитын творческо үүсхэлынь хизаарлашагүй ехэ. Тус үүсхэл хадаа үйлэдбэри дээрэ нэмэлтэ шэнэ резервнүүдые элирүүлжэ, тэдэнние арадай ажахыда зоршуулна. Түрүүшүүлэй үүсхэлээр эхилэгдэһэн бүхэли цехүүдэй ба предприятинүүдай коллективнэ стахановска хүдэлмэриин түлөө, техникые эрхимээр ашаглахын түлөө, түүхэй эд ба материалнуудые комплексноор арбилхын түлөө, продукциин эрхим шанарай түлөө патриотическа хүдэлөөн үргэдэжэ байна. Манай орон дотор дэлгэрһэн бүгэдэарадай мүрысөөн болбол тэрэнэй бүхы хабаадагшадай нүхэрэй һоор харилсан туһалалсаан ажаллагын ба харилсан туһалалсагын үндэһөөр ургаад, хүгжэжэ байна.

«Социалистическэ мүрысөөнэй принцип иимэ: ниитэ дэбжэлтэ туйлахын тула түрүүшүүлэй зүгһөө нүхэр ёноой туһаламжа гээгдэгшэдтэ үзүүлхэ...

Социалистическэ мүрысөөн ингэжэ хэлэдэг: заримшуул муугаар, нүгөөдүүлынь һайнаар, гурбадахидынь эрхимээр хүдэлмэрилдэг, — эрхимүүдые хүсөөд, ниитэ дэбжэлтэ туйла» гэжэ нүхэр Сталин һургана. Манай орон дотор бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн болбол коммунизмда ошохо замаар советскэ общественна дабшажа ябаа хүдэлөөнние түргэдхэхэ агуухэ хүсэн болонхой. Мүрысөөнэй түрүүшүүлэй патриотическа эхилэлтэнүүд тон халуунаар дэмжэгдэн, богонихон болзор соо үргэнөөр дэлгэржэ, олонниитын шабари болодог.

Түрүү предприятинууд, колхозууд, МТС-үүд ба совхозууд социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, промышленностиин ба хүдөө ажахын новаторнуудай дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар туйлай баян арга дүршэлтэй болоо.

Первоуральска Сталинай нэрэмжэтэ новотрубно заводой партийна ба профсоюзна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэри дээрэ бии болоһон бүхы шэнэ, түрүү юумэнүүдые халуунаар дэмжэдэг ба дэлгэрүүлдэг байна. Эндэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй дүй дүршэлые шудалалга, согсололго ба дэлгэрүүлгэ нэрэ нэгтаар болдомжолон зохёогдоһон түсэбэй һоор хэгдэнэ. 150 инженернүүд ба техникүүд стахановецүүдтэ харилсан ажаллажа, ажалай үлэмжэ амжалтанууд [illegible] ... [illegible]. Жэлэй турша дотор ажалай эрхим дүршэлнүүдэй мянгаад үлэ хүдэлмэришэд һургагдаа. Стахановска методүүдые пропагандалхын тула предприяти дээрэ тон олон янзын арганууд — үйлэдбэриин зүблөөнүүд, стахановска һургуулинууд, олон тиражта ба заводой газетэнүүд, заводой радио, выставкэнүүд, экскурсинууд хэрэглэгдэнэ. Энээнэй ашаар энэ ажалай бүтээл ... [illegible] ... бүхы ехэ болоод, тэрээнэй шанарынь дээшэлээ.

Агуухэ барилганууд дээрэ социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Куйбышевскэ гидроузел барилгашадай коллектив хүдэлмэриин үндэр темпын ба эрхим шанарай түлөө тэмсэнэ. Барилгын практикадахи эрхим юумэнүүдые нэбтэрүүлнэ. Гидроэлектростанциин барилгашадай тусхай бригада хүдэлмэриин индустриальна шэнэ методтоүүдтэй танилсахын тула ороной томо ехэ барилганууда ошоно. Үндэр бүтээсэтэ эдэ методтүүд агуухэ барилга дээрэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

Үйлэдбэриин түрүү коллективүүдэй жэшээ хадаа эрхим хүдэлмэришэдэй үнэтэ дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэлтэ гайхамшагта ашаа үрэнүүдые үгэжэ байна гэжэ эли тодоор харуулна. Гэбэшье, үйлэдбэриин новаторнуудай дүй дүршэлые һулаар дэлгэрүүлдэг, үйлэдбэриин гээдэнги участогуудта анхарал багаар хандуулдаг, ажаллагаа нормонуудые дүүргэхэ хэрэгтэнь шэнэ хүдэлмэришэдтэ хүсэд һайнаар туһалдаггүй заводуул, шахтанууд, фабриканууд, барилганууд үшөө бии байһаар.

Сталинскэ шангай лауреат инженер Федор Ковалевой методые хэрэглээлгын ехэ шэнэн ехэ ашаа үрэ үгэдэг байһаниинь мэдээжэ. Стахановска ажалай эрхим дүршэлнүүдые шудалалгын, научнаар согсололгын ба саашань дэлгэрүүлгын энэ метод хадаа үйлэдбэрин саашанхи дэбжэлтэдэ зам нээжэ үгэнэ. Гэбэшье, хүдэлмэриин эрхим дүршэлнүүдые согсололго ба саашань дэлгэрүүлгэ заримпредприятинүүдтэ үшөөл хангалтагүйгөөр табигданхай.

Зарим предприятинүүдтэ стахановска дүршэлэ научнаар согсолхо ба нэбтэрүүлхэ хэрэгые түргэнөөр хэрэглэхэ, саг зуурын кампани гээшэ гэжэ харана. Түрүүшын алхамуудые хээд лэ зогсоолдог, һанаагаа амаршадаг байна. Иимэ барнимтанүүдтай эбсэжэ болохогүй. Прогрессивнэ методүүдые шэнжэлхэ ба дэлгэрүүлхэ, тэдэнние үйлэдбэриин бүхы участогуудта нэбтэрүүлхын тула түсэбэй һоор, оролдосо ехэтэйгээр ба үдэр бүри хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй.

Наукын ажал-ябуулгашадай ба үйлэдбэрэйдэ хүдэлмэрилэгшэдэй творческоор харилсан ажаллаха ябадал тусэбүүдэй дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын, үйлэдбэриин таһалгарагүйгөөр дэбжэхын түлөө мүрысөөндэ шухала үүргэ дүүргэдэг байна. Наукын ба практикын хүдэлмэрилэгшэдэй нигэжэ творческоор харилсан ажаллаха ябадалые бүхы хэмжээгээр үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлхэ шухала.

Министерствонүүдэй техническэ соведүүд ба техническэ управленинүүд, мүн дүй дүршэлые пропагандировалдаг ба андалдан абалсуулдаг тусхай бюронууд, отраслевой хэблэлнүүд мүрысөөнэй хабаадагшадта ехэхэн туһаламжа үзүүлхэ ёһотой. Гэбэшье, министерствонүүдэй техническэ управленинүүд хадаа наука болон түрүү практикын бии болгоһон шэнэ юумэ методнүүд ба дүй дүршэлнүүдые һулаар нэбтэрүүлнэ гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Түрүүшүүлтэй зэргэшэлгэ, гээгдэгшэдтэ туһаламжа үзүүлгэ, ниитын дэбжэлтые хангалга — эдэ хадаа мүрысөөнэй амжалта туйлалгын ба хүгжэлтын шухала условинууд мүн. Партийна организацинууд болбол гүрэнэй түсэбые тоогой ба шанарай талаар предприяти, цех ба участок бүхэнэй үдэр бүри үдэртэ, һараһаа һарада дүүргэжэ байха тушаа үдэр бүриин анхарал хандуулха ёһотой. Партийна организацинууд үргэн ниитын мүрысөөнэй шухала хэрэгтэ ёһо тэдыгээр, албан хойрогоор хандаха ябадалтай заахашье эбсэхэ ёһотой. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые үргэнөөр дэлгэрүүлэн, бии байгаа дутагдалнуудые шуудусадхаха техническэ прогрессэй түлөө, үйлэдбэриин үндэр культурын түлөө зориггоор тэмсэхэ хэрэгтэй.

Манай ороной олон миллион ажалшад нүхэр И. В. Сталинда эльгээһэн бэшэгтээ соогоо 1951 оной гүрэнэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ ехэ уялганууды абана. Партийна организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, эдэ уялганууды дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэнүүдые элсүүлжэ, коммунистическэ байгуулгада шэнэ амжалтануудые туйлаха зорилготой болоно.

(«Правдын» июлиин 1-нэй түрүү бэшэгһээ).

В. И. Лениндэ памятник табигдаа

ЕЛАСЫ (Марийска АССР), (ТАСС). Большевистскэ партиин ба Советскэ гүрэнэй үндэһэ һуури табигша В. И. Лениндэ зориулагдаһан памятник баярай оршон байдалда нээгдэв.

Еласы тосхоной бүхы колхозингууд ба интеллигенци баяр ёһололдо хабаадалсаа.

Дээдэ һургуулинуудта һуралсалай жэл дүүрэбэ

Ороной 880 вузуудта һуралсалай жэл дүүрэв. 1250 мянган студентнүүд — үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо нилээд олон хүн—энэ хабарай экзаменационно сессидэ хабаадаа.

Столицын дээдэ һургуулинуудта экзаменууд амжалта айгаар үнгэржэ, 140 мянган хүбүүд, басагад экзаменуудые үгөө. М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Москвоско гүрэнэй университедтэ, О. Э. Бауманай нэрэмжэтэ техническэ дээдэ училищада, В. М. Молотовой нэрэмжэтэ энергетическэ институтда ба бусад вузуудта гол дисциплинэнүүдээр олонхи студентнүүд үгэһэн харюунууд үндэр сэгнэлтэ абаба.

Языкознаниин асуудалнууд тухай И. В. Сталинай зохёолнуудай гараһанай һүүлээр лингвистическэ дисциплиннүүдые студентнүүд һонирхолтойгоор шудалдаг болосо гэжэ сесси харуулна. Һуралсалай жэл соо дээдэ һургуули, эдэ дисциплинэнүүдые заалгаа һайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри дэлгэрүүлээ. Һуралсалай түсэбүүд ба программанууд дахин харагдаа, шэнэ учебнигүүд ба һуралсалай туһалбаринууд бии болгогдохонь. Языкознание, ород хэлэе, СССР-эй арадуудай хэлэнүүдые шудалалгын талаар научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри шэнэдхэгдэн табигдажа байна.

Ороной 50 гаран вузууд коммунизмын агуухэ барилганууда мэргэжэлтэ кадрнуудые бэлэдхэнэ. Тэдэнэй дунда В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ Москвоско инженерно-барилгын институт, В. Р. Вильямсын нэрэмжэтэ уһанай ажахын инженернүүдэй институт байна. Гидроэнергетическэ ба гидромелиоративна барилгануудтай холбоотой проблемэнүүдые ахалагша курсынхид гүнзэгыгөөр мэдээжэ байнхаа харуулаа.

Дээдэ һургуулинууд 200 мянга шахуу залуу мэргэжэлтэдые бэлэдхэн гаргаба. Тэдэнэр заводууд ба электростанцинууд, барилганууд дээрэ, совхозуудта, колхозуудта ба МТС-үүдтэ хүдэлмэрилхэеэ гараһан. (ТАСС).

СССР-эй Сэрэгэй Министерствын мэдээсэл

Энэ оной июлиин 1-дэ уларил муу байха гэжэ мэдэгдэһэн ушарһаань, «Авиациин Үдэрые» июлиин 1-дэ һайндэрлэгдэхэеэ болибо.

«Авиациин Үдэрые» һайндэрлэхэ үдэр тухайда онсо мэдээсэгдэхэ.

СССР-эй Сэрэгэй Министерство.

Турецкэ поэт Назым Хикмет Москва ерэбэ

Турецкэ мэдээжэ поэт-демократ, эб найрамдалай Уласхоорондын шангай лауреат Назым Хикмет июниин 29-дэ Москва ерээ.

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй, Советскэ уранзохёолшодой Союзай, Советскэ эхэнэрнүүдэй антифашистска комитедэй, Советскэ залуушуулай антифашистска комитедэй түлөөлэгшэд, уранзохёолшод, эрдэмтэд ниитын ажал-ябуулагшад Внуковска аэродром дээрэ айлшанаа халуунаар угтаба.

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй түрүүлэгшэ Н. С. Тихонов арадуудай эб найрамдалай түлөө эрэлхэгээр тэмсэлгэ Назым Хикмедые халуунаар амаршалаа.

—Манайда мүнөөдэр ехэ баяртай үдэр болоо, — гэжэ Н. С. Тихонов хэлэнэ. — Элитэ ехэ уранзохёолшо ба эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ мүнөө манай дууша Москва ерэбэ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлгын эгээн хүсэтэ голосуудай нэгэн —Назым Хикмедэй шанга голосынь бүхы хаалта ба һаадуудые дабан, түрмэ соонооше дуулдадаг байгаа. Энээниие дэлхэйн бүхы оронуудта мэдэнэ.

ССР-эй советскэ уранзохёолшодой Союзай генеральна секретариин орлогшо К. М. Симонов олонациональна советскэ литературын уранзохёолшодой үмэнэһөө турецкэ поэтэ үнэн зүрхэнэй амаршалгын үгэнүүдые хэлэбэ.

Амаршалгада харюусаха зуураа, Назым Хикмет иигэжэ хэлэбэ:

— Олон юумэ хэлэхэ ёһотой байбашье, ехээр баярлаһандаа үгэ хэлэжэ шадахагүй байнаб. Өөрынгөө ажабайдалаар, сүлөөгөө, бүхы һайн юумэндэ, амгалан байдалда дурладагаараа би агуухэ городто — Москвада уялгатай байнаб. Советскэ Союзай хүбүүдэй нэгэниинь гэшшэб гэжэ би өөрыгөө тоолонхоб.

Мини арад, турецкэ арад, американскэ империалистнуудай дарлалта доро зобожо байна. Мини арадай хүбүүдтэ — хүдэлмэришэдэй ба тариашадай үхибүүдтэ американскэ формо үмдэдүүлжэ, алуурнуд болгон Корея руу эльгээнэ. Гэбэшье бусад арадуудтай адляар турецкэ арад агуухэ Сталинай түг доро ябажа, хэтын амгалан байдалай ба өөрынгөө сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ гэжэ би этигэнэб.

Намайе хүндэлһэн үнэн зүрхэнэй халуун угтамжатнай, түбхын түрүүн минии арадта хамаатай гэжэ тоолонob. Таанад намайе амаршалхадаа, турецкэ арадые амаршалнат. Тус арадай үмэнэһөө Танда баясхалан хүргэнэб.

Түрүүшынхээ Советскэ Союз ерэхэдээ 19 наһатай байгаа һэм. Би Сталинай нэрэмжэтэ университедтэ һураһа. Сталинай лекцинүүдые соносоһон байнаб. Сталиние бүхы дэлхэй дээрэ эгээн ехэ хүн, намайе олон юумэндэ һургаһан хүн гэжэ тоолодогби. (ТАСС).

Олон хүүгэдтэй эхэнүүд шагнагдаа

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-най Указай үндэһөөр, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө олон хүүгэдтэй эхэнүүдые орденууд ба медальнуудаар шагнаба.

Курумканай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница Анефья Артемовна Левина, Баунтын аймагай Короллон поселкогой гэрэй эзэн эхэнэр Ирина Никифоровна Литвинцева, Байкало-Кударын аймагай Кудара тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Аграфена Селиверстовна Новолоцкая, Кабанскын аймагай Брянска тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Фекла Григорьевна Кокина гэгшэд 9 хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэнэй түлөө «Эхын алдар» гэжэ 1-дэхи шатын ордеоор шагнагдаба.

Мүн 8 хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 7 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи шатын ордеоор шагнагдаа. Тэдэнэрэй дунда Хойто-Байгалай аймагай Кумара поселогой гэрэй эзэн эхэнэр Александра Афанасьевна Карагаева, Түнхэнэй аймагай Талая тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Таисия Петровна Бобкова болон бусад бии.

«Эхын алдар» гэжэ III-дахи шатын орденоор 12 хүн шагнагдаа. «Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи ба II-дохи шатын медальнуудаар 53 эхэнүүд шагнагдаһан байна.

Агитбригадынхид үбһэ хуряалгада бэлэдхэнэ

Кяхтын аймагай культурно-гэгээрэлэй таһагаар эмхидхэгдэһэн агитбригада Усть-Киранай ба Субагтын сомоной Соведүүдэй колхозуудта культурно-гэгээрэлэй ба ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэрине һайнаар ябуулна.

Тус бригадынхид колхозингуудта концертнүүдые харуулхынгаа хажуугаар, һүүлэй хоёр һара соо олон янзын темэнүүдээр 49 гаран элидхэл ба лекцинүүдые уншаһан байна. Тэдэ лекцинүүдые 600 гаран колхозингууд болон механизаторнууд шагнаа. Мүнөө агитбригадынхид үбһэ хуряалгын үедэ хэхэ хүдэлмэридөө бэлэдхэжэ байна.

Д. Бадмажапов.

РЕСПУБЛИКЫН АЙМАГУУДТА НАБШАҺАТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ БА СИЛОС ДАРАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын 1951 оной июлиин 1-нэй мэдээсэл

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ	Силос даралга
Байкало-Кударын	60,0	7,1
Прибайкальска	59,8	27,7
Кабанскын	45,7	—
Закаменай	42,0	26,6
Курумканай	25,4	—
Хэжэнгын	24,9	9,4
Кяхтын	23,8	9,8
Тарбагатайн	22,4	12,8
Ториин	19,8	5,0
Зайграйн	18,4	7,1
Мухаршэбэрэй	17,8	20,6
Түнхэнэй	17,6	—
Бичурын	16,8	44,8
Зэдын	16,1	11,3
Иволгын	15,9	14,3
Яруунын	14,5	4,0
Сэлэнгын	12,8	0,5
Кударын	10,2	20,6
Хорини	5,8	—
Баргажанай	2,2	—

Волгын уһанай урдаха газараар

АЛМА-АТА В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын наукануудай Бүхэсоюзна академиин Казахска филиалай научна экспедициин ба модоной ажахын ба гидрологическа отрядууд Каспиин шадарай набтар газараар ябахаа Алма-Атаһаа мордобо. Филиалай Президиумэй түрүүлэгшэ профессор Д. А. Зыков ТАСС-эй корреспондентээй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдээсэбэ:

Каналда дүтэ байгаа 8 миллион шахуу гектар газарые богонихон болзор соо шэнжэлхэ ба хүдөө ажахыда тэрэнние ашаглаха перспективнэ түсэб зохёохо гэһэн зорилго манай эрдэмтэдэй үмэнэ табигдаа.

Волга-Урал мүрэнүүдэй хоорондо байгаа Баруун-Казахстанска ба Гурьевска областьнуудай уужам дайда газар элһэтэй ба хужартай юм. Тэдэ, энэ газар хадаа ороной хүдөө ажахын томо базануудай нэгэниинь болохо ёһотой. Казахстанай научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануул газар тарялан, малажал хүгжөөхэ, тэжээл бэлэдхэхэ, модо тариха, уһалалга хэхэ зорилгоор элһэтэй, хужартай ба губи талын газарнуудые ашаглаха асуудалнууд тушаа олохон жэлэй турша дотор элдэб олон мэдээнүүдые суглуулһан байха юм. Тус экспедици научна эмхи зургаануудай материалнуудые ашаглан, гүнзэгы шэнжэлэлгэ хэхэ байна. (ТАСС).

ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР БЭЛДЭХЫН ТҮЛӨӨ

Заиграйн аймагай Ново-Брянска сельсоведэй Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз ниитынгээ малажалда жэл бүхэндэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ ган гасуурай болобошье һаа, энэ колхоз малажалдаа элбэг хүрэхэ бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлэдхэжэ шадаһан ба хабарай хатуу сагта хүршэ колхозуудтаа туһаламжа болгон тэжээл үгэһэн байгаа.

Партиин обкомой IV пленумэй шидхэбэриие бэелүүлхын түлөө колхозой правлени ба партийна эхин организаци ниитынгээ малажалда хүрэхэ тэжээлэй база байгуулхын тула зохихо хэмжээнүүдые абаһан байна. Мянга гаран гектар газарынь уһалалгын системэдэ ба һайрамай уһаар уһалагдана. Сабшалангайнгаа газар мүнөө хоёрдохёо уһалжа байна. Хоёр мянга гаран тэргэ наг шэбхэ сабшалан дээрээ зөөжэ, газарай хүрһэндэ үтэгжүүлгэ оруулаа. Бэлшээриин ба сабшалангай газарай модо шулуун сэбэрлэгдээ. Мүн түг хэгдэһэн байна. Шэмэтэ тэжээл болохо тэжээлэй корнеплод 14 гектар газарта, силос дарахын тула наран сэсэг 19 гектар газарта тарилгаа. Мүн 66 гектарта зелёнко тарилгаһан байгаа.

Үшөө июнь һарын эхиндэ колхозингуудай ниитын суглаан үбһэ хуряалгын ба силос дарахын хүдэлмэриин түсэб табигдажа. Бригада, фермэ бүхэндэ тусгаар участогууд хубаарилан үгтэһэн ба тэжээл бэлэдхэхэ график хүргэгдэһэн байна. Колхозын бүхэн мүнөө үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ ябаха газараа булталаа мэдэнэ.

Үбһэ хуряалга 18 сенокосилкэ, 23 морин тармуур гаргагдахаар бэлэн болгогдоо. Нилээд олон колхозингууд гар хажуураар үбһэ сабшаха юм. Тиихын тула 180 хажуур, 200 тармуур түхеэрэгдэв. Энэ түсэбэй һоор үбһэ хуряалгада 220 колхозингууд хүдэлмэрилхэ байна. Тэжээл бэлэдхэлгэ хүдэлмэридэ үхибүүдтэй колхозницанууды ябуулхын тула хүүгэдэй хоёр ясли байгуулагдахаар харагдаа. Мүнөө нэгэниинь байгуулагдажа эхилээ.

Тэжээл бэлэдхэлэй бригада бүри хабар эртэ байгуулагдажа, горьтой хүдэлмэри хэнэн байна. Энэ бригадые дүй дүршэл ехэтэй луговод Григорий Заиграев хүтэлбэрилнэ. Тус бригадын гэшүүд 450 гектар талмай дээрэ үргаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулхагаа хамта набшаһата тэжээл бэлэдхэнэ. Бригадын гэшүүн, хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкын кандидат, колхозой луговод Макар Осипович Данилов гэгшэ участогаа хоёрдохёо уһалжа байна.

Энэ колхоздо набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ ба силос даралга үргэнөөр ябуулагдана. Июниин 25-най байдалаар эндэ 570 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэһэн байна. Гэхэтэй хамта, колхозой правлени ба партийна эхин организаци энэ хүдэлмэрине үшөөл муугаар эмхидхэжэ гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэридэ ябаха эрдэмтэй колхозингуудые бултыень гар таха шадагагүй.

Санжимитыпов.
Манай корр.

Үбгэн луговодой ажал

«Үнэн» колхозой хоёрдохи бригадаһаа урагшаа хотирһон харгыгаар үндэр хара мориёо яарангылжа ханаар шогшуулжа ябаһан үбгэжөөл үглөө бүри харагдадаг. Энэ хадаа бригадын 68 наһатай, луговод Цыренгдорджи Очиров гэшэ. Нүхэр Очиров хабарай саһанай хайлажа эхилхэһээ захалаад, даалгагдаһан сабшалан дээрээ мүнөө хүрэтэр хүдэлмэрилнэ.

Үбгэн луговод Очиров энэ хабартаа сабшалан дээрээ угаа ехэ хүдэлмэри хээ. Барай Адаг гэжэ участогай 130 гектарай сабшалангые нүхэр Очиров һайрамай уһаар уһалжа дахин уһалһан байна. Тэрэшэлэн шулуу бургааһанһаа ехэ талмай сэбэрлээ.

Мүнөөшье бишыхан Бар горхоной уһа дамы урадхаангүй, нишэ тиишэнь һубагуудые татажа, сабшалан дээрээ тараана. Тиихэдээ хүрин хүрһэтэй хуурай газарнуудые илган хаража уһалдаг байна.

—Энээнэй урда жэлнүүдтэ энэ сабшалангаһаа гектарай 8—9 центнер үбһэ арайхан хүрэжэ абадаг байгаабди. Тиихэдээ уһалха гэшшые мэдээдэггүй һэмди. Тэдэ, мүнөө энэ газарһаа 25—30 центнер ургаса хуряагдаха байха. Сабшалангай хойноһоо харууһалха гэшшэнимнай байна, — гэжэ Цырендорджи Очиров хөөрэнэ.

Иигэжэ нүхэр Ц. Д. Очиров эрхим ажалаараа Мухаршэбэрэй аймагай Октябриин сомоной колхозуудта суутай болоо.

Б. Дымбрылов.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Ажалшадай депутадуудай нютатай Соведүүдэй сессие зарлалга ба үнгэргэлгэ тухай Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Н. Нимаевай элидхэлые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум һаяхан шагнаба. Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үнгэрһэнһөө хойшо аймагай, сомоной, сельскэ ба поселково Соведүүд сессинүүдээ хаһа саг соонь үнгэргэдэг болоһон, ажахын ба культурна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ депутадуудай болон советскэ эдэбхитэдэй үүргые дээшэлүүлһэн байна гэжэ республикын Верховно Соведэй Президиум тэмдэглээ. Гэхэтэй хамта, Соведүүдэй сессинүүдые зарлалгын ба үнгэрэлгын дүй дүршэлдэ байгаа ехэхэн дутагдалнууд элирүүлэгдээ.

«Ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городуудай, городуудтахи районуудай, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдэй сессинүүдые зарлалга ба үнгэргэлгэ тухай» республикын Верховно Соведэй Президиумэй 1950 оной июниин 20-ной тогтоолые бэелүүлхэ талаар аймсоведэй гүйсэдком ёһотой хэмжээ абаагүй. Ажалшадай депутадуудай зарим сомоной, сельскэ, поселково Соведүүд Конституцяар баталагдаһан болзор соогоо сессинүүдээ үнгэргэнэгүй. Жэшээнь, январь соо сомоной ба сельскэ 3 Соведүүд, февральда — 4 ба май соо 1 Совет сессинүүдээ зарлаагүй юм. Зарим сомонуудай ба сельскэ Соведүүд сессинүүдээ үсөөн депутадуудай хабаадалгатайгаар үнгэргэнэ. Тусхайлбал, Ново-Селенгинскэ сомоной Соведэй 2-дохи, Нижне-Убукунска — 2, 3, 4-дэхи ба Загастайн сомоной Соведэй 4-дэхи сессинүүдтэ депутадуудайнь гурбанай нэгэ хубиһаа үлүүнь хабаадалсаагүй. Сессинүүд дээрэ нэгэл адли асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Сомсельсоведүүдэй гүйсэдкомууд ехэнхидээ хүдөө ажахын кампанинуудта бэлэдхэлгэ ба тэдэниие үнгэргэлгэ тухай асуудалнуудые сессинүүд дээрэ табяад лэ, бусад асуудалнуудые мартажархина. Соведүүдэй сессинүүдэй үзэмжэдэ асуудалнуудые табихадаа урид бэлэдхэнгүйгөөр ба зүбшэн хэлсэнгүйгөөр, харин колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй болон предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдээсэлнүүдээр баримталаад лэ табидаг ушарнууд үзэгдэнэ. Соведүүдэй сессинүүдтэ зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалнуудые бэлэдхэлгэдэ депутадууд, саг үргэлжын комиссинууд ба мэргэжэлтэд хабаадуулагдадаггүй байна. Тиимэһээнь, сессинүүд дээрэ табигдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ зарим депутадууд эдэбхи муутайгаар хабаадана. Олонхи Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

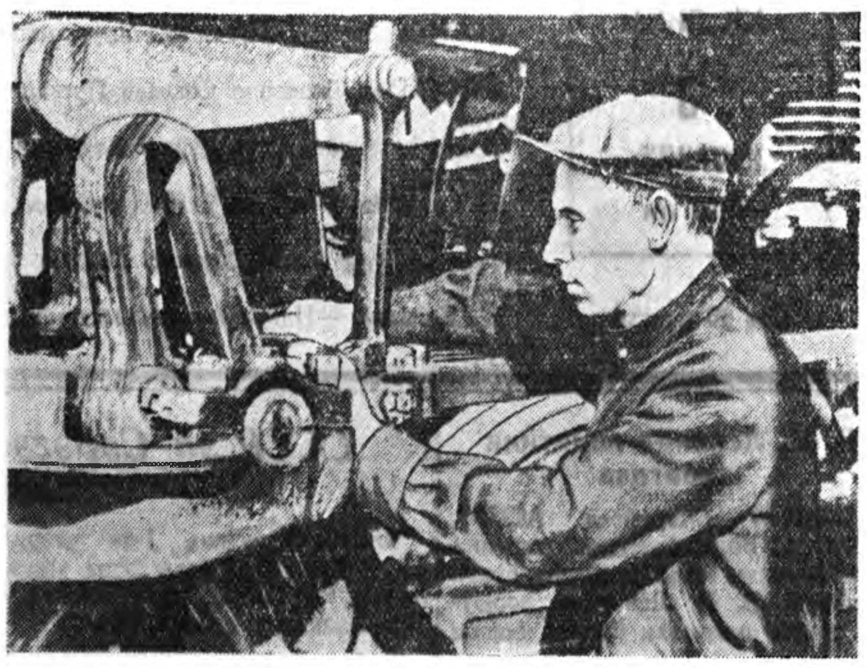
Ажалшадай депутадуудай аймагай, сомонуудай, сельскэ ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд һунгуулиин кампаниин үедэ һунгагшадайнгаа захиһан захяануудые, дурадхалнуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Тус Соведүүд һунгагшадайнгаа захяануудые дүүргэхын тула ямар нэгэн хэмжээ абахаһаа байтагай, харин тэдэнииень согсолоошье, шэнжэлээшьегүй.

Соведүүдэй хэрэгэй ябуулга муугаар эрхилэгдэнхэй. Сессинүүдэй ба гүйсэдкомуудай зүблөөнүүдэй протоколнууд саг болзор соогоо, наринаар бэшэгдэнэгүй. Ажалшадай депутадуудай аймагай, сомонуудай, сельскэ ба поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд гаргаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһыень хинан шалганагүй. Шанаагай, Зуево-Сутайн, Тамчын, Загастайн сомонуудай ба Селендумын поселково Соведүүд сесси дээрээ шиидхэбэриин орондо тогтоол гаргажа, БМАССР-эй Конституциин 52 статьяе хазагайруулна. Тэрэшэлэн Ново-Селенгинскэ, Шанзагай, Юрөөгэй, Тамчын ба бусад зарим сомонуудай Соведүүд республикын Конституциин 59 статьяе эбдэнэ.

Эдэ бүхы дутагдалнууд юун дээрэһээ гарааб гэхэдэ, аймсоведэй гүйсэдком (түрүүлэгшэнь нүхэр Б. Н. Нимаев) болбол сомонуудай, сельскэ ба поселково Соведүүдэй ажал-ябуулгые тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилһэн, ажахын ба культурна байгуулалтые амжалтатайгаар хүтэлбэрилгын гол формо болохо эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэриие һайжаруулхын тула хэмжээ абаагүй байна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа дээрэ заагдаһан дутагдалнуудаа усадхажа, ажалшадай депутадуудай аймагай, сомонуудай, сельскэ, поселково Соведүүдэй сессинүүдые манай республикын Конституциин 56 — 57 статьянуудай ёһоор саг болзор соонь үнгэргэдэг болохо эрилтэ ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомой (түрүүлэгшэ нүхэр Нимаевай) урда табиһан байна.

Ажалшадай депутадуудай сомонуудай, сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэриин хүтэлбэрилгые һайжаруулхыень, нютагай Соведүүдэй ба тэдэнэй гүйсэдкомуудай гаргаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтыень хинан шалгажа байхыень, саг үргэлжын комиссинуудай үүргые дээшэлүүлхыень ба һунгагшадтай нигта холбоо барисаа байгуулжа, тэдэнэй захяа болон дурадхалнуудые дүүргэхыень Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдкомые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгалаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удын депогой поршневой группын угаан заһабарилгын стахановска бригадын эрхим слесарь Иван Давкарзев ажаллаа байна. Тэрэ хадаа һарынгаа даалгабарие 250 гаран процент дүүргэдэг юм.

М. Минеевэй фото.

Ахэ, дүү хоёрой габьяата ажал

Улан-Удын мелькомбинадай коллектив үйлэдбэриин программые һара бүри үлүүлэн дүүргээд, эрхим шанартай продукци бүтээн гаргажа, Пригороднэ районой түрүү предприятинуудай нэгэндэ тоологдоно.

Энээндэ Владимир, Перфилий Поповтон гэжэ аха дүү хоёрой хубита оруулалтанууд нилээд ехэ юм. Владимир Иванович Попов 1933 ондо эндэ ерэжэ, каменщигаар, модошо дарханаар хүдэлмэрилэн комбинадай корпусые бодхоолсоо һэн. Һүүлээрнь 1935 онһоо хойшо 1940 он хүрэтэр талха тээрмэдэхэ мастераар хүдэлмэрилжэ, стахановска ажалаараа шалгарһан байгаа.

1940 он. Советскэ патриот, ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг стахановец нүхэр Владимир Поповые комбинадай дирекци ба партийно-профсоюзна организацинууд комбинадай сортовой заводой халаанай мастерай туһалагшаар дэбжүүлбэ. Тэрэнэй халаан шэн габьяата ажалаараа гансахан завод соогоо бэшэ, харин бүхы комбинат соогоо суутай болоһон байгаа.

Уданшьегүй сортовой заводой начальнигай нэгэдэхи орлогшоор тэрэ дэбжүүлэгдээд, эрхим шанартай продукци бүтээн гаргаха талаар теори болон технологидо хүдэлмэришэдөө эдэбхитэйгээр һургаһан юм. Тиин, өөрынгөө түрүү методтэ бүхы хүдэлмэришэдөө тэрэнэй һургаһанайнь ашаар, тус завод кварталһаа кварталда, жэлһээ жэлдэ үйлэдбэриингөө программые хододоо үлүүлэн дүүргэдэг.

1936 он. Тэрэнэй дүү 17 наһатай Перфилий Попов тус заводто магнитчигай тушаалда абтаба. Тэрэ хадаа мэргэжэл һайнтай, шударгуу мастер байһанаа түрүүшынгээ үдэрһөө эхилэн харуулба. Мүнөө сортовой заводой халаанай начальнигай орлогшоор хүдэлмэрилхэдөө, хододоо эрхим показательнуудые туйлана.

Аха дүү Поповтан туйлаһан амжалтануудаараа зааханшье һэнаагаа амардаггүй, үшөө ехэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэдэг байна.

Ж. Булытов.

Түмэрзамайхидай Үдэрые угтуулан

Зунай график дүүргэгдэнэ

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улан-Удын дүрбэдэхи отделениин коллективэй олон мянган гэшүүд хүдэлмэри дээрээ амжалтануудые туйлан, түмэр замайхидай Бүхэсоюзна Сталинска һайндэрые угтаха зорилготойгоор социалистическэ мүрысөө үргэдхэжэ байна. Социалистическэ мүрысөөндэ ороогүй хүн эндэ байхагүй. Мүрысөөндэ орогшод дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, тэрээнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ эхилээ.

Поезднуудай зундаа ябаха шэнэ графигые наринаар дүүргэхэ тушаа түмэрзамша бүхэн онсо анхарал хандуулна. Тус графигта ороһонһоо хойшо ашаа шэрэхэ нэгэ һарынгаа түсэб Улан-Удын станциин коллектив 140.8 процент дүүргэжэ шадаа. Замһаа ерэһэн поезднуудые саашань ябуулха расписани үнгэрэгшэ һарынхида орходоо 10 процентээр дээшэлһэн байна.

Станциин коллективэй гэшүүд энэ амжалтые хүдэлмэриин түрүү метод үйлэдбэри дээрээ нэбтэрүүлһэнэй ашаар туйлаа. Эндэһээ ябаха поезднуудые түргэнөөр холбожо, бүхы поезднуудта гарантийна маркнуудые барюулдаг болоо.

Зунай үеын шэнэ графигта ороһонойнгоо һүүлээр 69 поезднуудые түргэн методээр замда ябуулһан байна. Хэрбээ ерэһэн поезднуудые станци дээрэ 50 минута бариха нормотой байгаа һаа, мүнөө 35 минута хүргэнгүй саашань ябуулдаг болообди. Энээнэй эсэстэ 3300 вагоно-час арбилагдаа.

Станциин единэ халаануудай дунда залуу коммунист, маневрово диспетчер нүхэр Кэнно гэгшын халаан эрхим показательнуудые туйлана. Энэ халаанайхид ашаа тээхэ түсэбөө июниин 15-һаа 25 хүрэтэр 194 процент дүүргэһэн байна. Иигэжэ, поезднуудые түргэнөөр ябуулһанай ашаар, 965 вагоно-час арбилжа шадаа.

Тиихэдэ, станциин дежурнэ нүхэр Войтков, паркын дежурна нүхэр Михайлов, оператор нүхэр Сысоев гэгшэд ажалдаа шалгарһан стахановецуудай тоодо оронхой.

Түмэр замай Улан-Удын станциин коллективэй гэшүүд поезднуудай ябаха зунай сагай шэнэ графигые иигэжэ эршэтэ ажалаараа дүүргэжэ эхилээ. Эдэ амжалтануудаа саашадань улам арбидхахын тула бүри эршэмтэйгээр тэмсэхэ байна.

Түмэр замай дүрбэдэхи отделениин станцинуудай бүхы коллективүүд уланудынхидһаа жэшээ абан, поезднуудые ябуулха зунай шэнэ графигые жэшээтэ һайнаар дүүргэхэ бэзэ гэжэ найдагдана. Станцинуудай, депонуудай партийна эхин организацинууд, бүхы коммунистнууд түмэр замшадай дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам шангадхаха үүргэтэй.

А. Звержевич, түмэр замай Улан-Удын станциин узелай парткомой секретариин орлогшо.

Түрүү заводто

Улан-Удын загаһа буйлуулдаг заводой коллектив (директорынь нүхэр Тунгусов) социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ба стахановецуудай түрүү методые бүгэдын шадабари болгоһоной ашаар ажахын жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилэн район соогоо түрүү предприятинуудай зэргэдэ ябана. Тус завод энэ жэлэй түрүүшын хахадай программые 132,2 процент дүүргээд, хоёрдохи хахадай түсэбые болзорһоонь урид Сталинска Конституциин үдэр хүрэтэр дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Тиихэдэ, июнь һарынгаа даалгабарие 145,2 процент дүүргэхэһээ гадна, бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые нилээд һайжаруулаа. Мүнөө имагтал эрхим ба нэгэдэхи сортын продукци бүтээн гаргана.

Гадна, эндэ ажалай бүтээсэ 8—10 процентээр дээшэлүүлдэг стахановецуудай тоо үдэр бүри олошорно. Мүнөө тус заводой коллективэй гэшүүд энэ жэлэй нэгэдэхи хахадай дүнгүүдые гарган, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлжо байна.

П. Толстихина.

Улан-Удэ Бурят-Монгольская правда

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Радиопитаняар дүүрэнһ хангаха

Хүдөөгэй ажалшад радио хол доо шагнажа, байхые хүсэдэ. Теэд, энэ хүсэлэн аймаг бүхэнд бэелүүлэгдэнэгүй.

Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудта радиоузелнууд ба радио приёмнигууд бии юм. Тэдэнэй олониинь мүнөө үедэ радиопитани үгы дээрэһээ хүдэлмэрилхэеэ болишонхой. Жэшээлхэдэ, «Үнэн» гэжэ томодхогдоһон колхозой радио приёмнигууд һүүлэй хэдэн һара соо хүдэлнэгүй. «Шэнэ-байдал» колхозой радиоприёмнигууд мүнөө жэлдэ бүри хүдэлмэрилөөгүй. Мү дуугархаяа болиһон радиоприёмнигууд бусад колхозуудта олон.

Аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд колхозуудай радиоприёмнигуудые питаняар таһалдуулхагүйн түлөө зохихо хэмжээ абанагүй. Хаа-яа нэгэ хэды комплект радио питани асараашье һаа, имагтал томо радиоузелнуудта хубаагаад лэ дууһашана. Колхозуудай правленинүүд радиоприёмнигуудаа питаняар хангаха хэрэгтэ анхарал табинагүй.

Д. Дашипылов.

Поскоодоо хаанагүй

Ториин аймагай «Улаан-Бургалтай» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Бадмаев) сабшалангайнгаа посхоодые мүнөө хүрэтэр заһабарилнагүй. Тиимэһээ, ниитын ба үмсын малнууд сабшалан дээгүүр дураараа бэлшэжэ ябаһаар. Сабшалангаа малда гэшхүүлжэрхёод, малдаа хайшан гэжэ тэжээлэй бата бэхи база байгуулха юм?

С. Банзаракцаев.

Колхознигуудай культурна эрилтые ханганагүй

Ажалшадай культурна эрилтые хангаха хэрэгтэ Ториин аймагай Бургалтайн сомоной «Заветы Ильича» колхозой правлени анхаралаа табинагүй. Тус колхоз мүнөө хүрэтэр өөрын библиотекэтэй болоогүй юм. Тиимэһээ колхознигууд сүлөөтэй сагтаа ном ба элдэб журналнуудые уншаха аргагүй дэнэ.

Гадна, тус колхозой бани һарадаа хоёр дахин түлигдэхэ байһан аад, оройдоо түлигдэнэгүй. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Бадмаев эдэ дутагдалнуудаа дары усадхахын орондо архидажа ябадаг болонхой. Колхозой правлени ба партийна организаци эдэ дутагдалнуудаа һаяар усадхахын туладa хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Ж. Айсуев.

Селькорнуудай материалнуудаар хэмжээ абтаба

Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой партийна ба комсомольско организацинууд полевой хүдэлмэриин үедэ колхознигуудай ба трактористнуудай дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри муугаар ябуулна, социалистическэ мүрысөө эмхидхэнэгүй гэжэ нүхэр Мункуев манай редакцида мэдээсэһэн байна.

Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудые шалгаад, хэмжээ абахын тулада ВКП(б)-гэй Кяхтын айкомдо эльгээгдээ һэн.

—Дурсагдаһан баримтанууд бүлтадаа зүб байба. Майн 18-да ВКП(б)-гэй айкомой бюро Калининай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Саттаровай тоосоое шагнаад, дутуунуудаа усадхаха талаар заабари үгэһэн байна. Колхознигуудай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжараа,—гэжэ айкомой секретарь нүхэр Перевалов манай редакцида мэдээсэбэ.

* * *

Ториин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой 5-дахи бригадын колхознигуудай дунда газетэ тараагданагүй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана гэжэ нүхэр Банзаракцаев манай редакцида бэшэһэн байгаа.

ВКП(б)-гэй Ториин айкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, бэшэг соо заагдаһан баримтанууд тодороо. ВКП(б)-гэй айком Бургалтайн сомоной колхозуудта тэндэхи хэлхээ холбооной конторын начальнигые эльгээжэ, колхознигуудай дунда хэблэл тараалгаһан байна. Һүүлэй үедэ «Улаан-Бургалтай» колхозой колхознигуудай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжараа. Агитаторнууд ниитэ-политическэ темэнүүдээр 23 хөөрэлдөө үнгэргөө. Гадна, «Коммунизмын агууехэ барилганууд тухай», «Байгаалиие хубилгаха тухай» гэһэн лекцинүүд уншагдаһан байна.

Наука практика хоёрые холбогшо гуламта

Хүдөө ажахын культурын колхозно байшангууд түрүү наукын туйлалтануудые, үндэр баян ургасын мастернуудай дүй дүршэл нэбтэрүүлгэдэ, мүн колхозно ажахые научна заабариин ёһоор хүтэлбэрилгэдэ угаа ехэ удхашанартай.

Хүдөө ажахын культурын байшан болбол хүдөөдэ туршалгын, шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые һайнаар ябуулха, мүн колхозно үйлэдбэриин һалбаринуудай түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ ба тэрэниие шудалха научна гуламта мүн.

Иимэ байшангуудые байгуулга хадаа республикын научно-шэнжэлэлгын бүхы эмхи зургаануудай, колхознигууд-шэнжэлэгшэдэй, колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй ба хүдөө ажахын бүхы мэргэжэлтэдэй шухала зорилго болоно. Тус байшангуудые байгуулга хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин культурые дээшэлүүлхэ, газартаряалангай бүхы һалбаринуудта продуктнуудай валова суглуулбари ехэдхэхэ, малажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ ба колхознигуудай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ ябагалда зорюулагдана.

Хүдөө ажахын культурын байшангай урда иимэ зорилгонууд табигдана гэбэл: колхозно үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта ургамалнуудые тарилгын, малажалай ба механизацилгын талаар шэнжэлэлгын хүдэлмэри эмхидхэхэ; наукын амжалтануудые шудалан нэбтэрүүлхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлэй зарим рекорднуудһаа нэлэнхы ехэ талмайһаа үндэр ургаса абалгада шэлжэн орохо ябадал туйлаха ба фермэнүүдтэхи малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ; хүдөө ажахын хүдэлмэриин ба продукциин шанар шалгаха, тэрэшэлэн юрын лабораторно аргаар үрһэ, газарай хүрьһэ, наг шэбхэ шэнжэлэн үзэхэ, һүнэй шанар шалгаха, хүдөө ажахын культурын дайсадтай болон үбшэнтэй тэмсэхэ; хөөрэлдөө, лекци, выставкэ ба экскурси эмхидхэжэ, наукын амжалтануудые ба түрүү дүй дүршэлые үргэн ниитэ колхознигуудай дунда дэлгэрүүлхэ, колхозуудай кадрнуудые олоорнь һургаха ёһотой.

Культурын байшан хадаа архитектурна талаараа колхозой центрын гоё һайхан байшангуудай нэгэниинь байха ёһотой. Тиимэһээ колхозуудай шэнэ центрые түсэблэхэдөө эли газарта тэрэниие барихаяа хараалха хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын культурын байшанда иимэ кабинедүүд байха ёһотой гэбэл: колхознигуудта лекци уншаха, элдэб кружогууд болон курсануудай заняти үнгэргэхын тула 50—60 хүнэй багтаамжатай зал, тэрээн соо узкопленочно дуугардаг киногой установко, аллоскоп байха; лекци болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө хэрэглэхэ пособинуудые хадагалха бишыхан комнато залтай зэргэлээд байха; лабораторинуудай (агрономическа), зоотехническэ, сад ба овощь тарилгын асуудал шэнжэлхэ гурбан комнато; зунай хүдэлмэридэ, үбэлэй занятинуудта хэрэглэгдэхэ материалнуудые хадагалха нэгэ гү, хоёр веранднууд, библиотекын ба уншалгын комнатонууд, байшангые даагшын комнато байха ёһотой.

Колхозой правлени культурын байшангые даагшаа шадабаритай, эрдэмтэй хүниие районой хүдөө ажахын таһагай зүбшөөлтэйгөөр олон табиха уялгатай. Байшангые даагша хадаа тус байшангай бүхы хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ уялгатай. Мүн культурын байшангай дэргэдэ 9—11 хүнһөө бүридэһэн Совет тогтоогдодог. Соведэй составта колхозой түрүүлэгшэ гү, али орлогшонь, культурын байшангые даагша, хүдөө ажахын түрүүшүүл, түрүү бригадирнууд, аймагай хүдөө ажахын таһагай болон МТС-үүдэй мэргэжэлтэд оролсодог. Соведэй состав колхозой правлениин заседани дээрэ баталагдадаг юм.

Културын байшангай хүдэлмэриин түсэбые, туршалгын хүдэлмэриин тематикые харалга, түрүү дүй дүршэлэй ба наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлгээр хэгдэхэ ажал-ябуулгын түсэбые харалга соведэй уялгада ороно. Табигдаһан түсэбөө колхозой правленидэ ба аймагай хүдөө ажахын таһагта баталуулха ёһотой.

«Республикын колхозуудта хүдөө ажахын культурын байшангуудые тогтоохо тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1950 оной ноябриин 23-най тогтоолтой зохилдуулан республикын олохон колхозуудта культурын байшангууд байгуулагдаад, хүдэлмэрилжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ томодхогдоһон колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Я. И. Лазарев) хүдөө ажахын культурын байшан һайнаар хүдэлмэрилнэ. Колхозой правлени тус байшанда хоёр комнатотой гэр сүлөөлжэ үгөө. Энэ байшан плакадуудаар, диаграммануудболон харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр хангагданхай. Тэрээн соонь колхознигуудай агрозоотехническэ һуралсал үнгэргэгдэдэг, түрүү дүй дүршэл ба наукын амжалтануудые нэбтэрүүлгээр занятинууд хэгдэдэг байна.

Кяхтын хүдөө ажахын техникумэй багшанартай тус байшангай совет нигта барисаагай юм. Эдэ багшанар тарилгын үедэ хүдөө ажахын элдэб темээр 7 лекци колхознигуудта уншаһан байна. Культурын байшан уранһайханай ба хүдөө ажахын темээр 2500 тухай элдэб номуудтай библиотекэтэй.

Колхознигууд-туршалгашад үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын тула колхозой полинууд ба сабшалан дээрэ горьтой хүдэлмэри хэһэн байна. Туршалгын хүдэлмэри хэхын тула һайнаар элдүүрилэгдэһэн 2 гектар газар культурын байшангай участок болгожо таһалагдаа. Мүн 10 га газарта үтэг хэгдээ, 30 га сабшалан уһалагдаа.

Тус колхозой культурын байшан хадаа советскэ агробиологическа түрүү наукые колхозой практикатай холболгын гуламта болоо.

Мүн Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Закаменай аймагай «1-е Мая» ба бусад колхозуудай дэргэдэ культурын байшангууд муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Гэбэшье. Түнхэнэй, Хэжэнгын, Ториин, Иволгын, Кабанскын аймагуудта мүнөө болотор культурын байшан байгуулагдаадүй.

Зарим аймагуудай хүдөө ажахын таһагуудые даагшад, тэдэнэй мэргэжэлтэд энэ хүдэлмэриие эмхидхэлсэхэ ёһотой аад, харин колхозуудта ямаршье туһаламжа үзүүлдэггүй байна.

Энэ шухала хэрэгтэ партийна ба советскэ органууд үдэр бүриин туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Бүхы дутуунуудаа мэнэ гэһээр усадхажа, культурын байшангуудые байгуулха хэрэгтэ хүдөө ажахын таһагые даагшад, тэдэнэй мэргэжэлтэд гол анхаралаа табиха уялгатай.

И. Ишигенов, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын хүдөө ажахын пропагандын секторые даагша.

Илалтын сталинска программа

(1941 оной июлиин 3-да нүхэр И. В. Сталинай радиогоор үгэ хэлэһэнһээ хойшо 10 жэлэй ойдо)

Арбан жэлэй урда тээ, 1941 оной июлиин 3-да, арадуудай агуухэ вождь Иосиф Виссарионович Сталин советскэ арадта, Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэдтэ хандажа, радиогоор үгэ хэлээ һэн. Зориг бадаруулагша эдэ үгэнүүдынь бүхы дэлхэй дээрэ зэдэлээ бэлэй.

Нүхэр Сталин ушарһан событинуудай удхашанарые өөрынгөө үгэ дотор гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн, гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүү советскэ арадай үнэн зүб, сүлөөлэлгын дайнай түхэл шэнжые ба уг зорилгые тайлбарилһан, дайсание илахын түлөө тэмсэлэй замуудые зааһан байна.

* * *

Нүхэр Сталин болбол манай Эхэ ороной хэсүү хүндэ байдалда ороод байһан үедэ советскэ арадта хандажа, үгэ хэлэһэн байна.

США-гэй, Англиин ба Франциин империалистическэ зонхилхы бүлэгүүд Германие зэбсэглэхэ хэрэгтэ, дэлхэйн хоёрдохи дайнда бэлэдхэхэ ба һүжэрөөхэ хэрэгтэ гитлеровецүүдтэ туһалаа.

1941 оной июньдэ гитлеровскэ Германи ба тэрээнэй арми дүүрэн хүсэндөө ороод байгаа. Баруун Европын экономическа, түүхэй эдэй ба хүнүүдэй бүхы шахуу ресурснууд гитлеровецүүдэй мэдэлдэ байгаа. Германска сэрэгэй машинын урдаһаа тулажа орохо хүсэн капиталистическэ дэлхэйдэ олдоогүй.

Европын капиталистическэ оронуудта бэлэхэнээр түйлаһан илалтануудһаа һогтуурһан гитлеровецүүд болбол СССР-тэ эсэргүү дайнда хүнгэхэнөөр, тон түргэнөөр илалта түйлаха гэжэ һанаһан байгаа.

США-гэй, Англиин ба бусад оронуудай политическэ болон сэрэгэй реакционно ажал-ябуулгашад түргэн илалта түйлалгада гитлеровецүүдые түхирдаг байгаа. Оронуудай түргэнөөр бута сохигдохо тухай дай үүдхэгшэ галзуу Черчилль Гитлертэй ба тэрээнэй туһамаршадтай хамта жэрхэштэй муухайгаар хашхардаг байһан юм. Мүнөө США-гэй оборонын министр болоһон генерал Маршалл советскэ орок оройдоо хэдэхэн лэ недели соо тэсэжэ шадаха гэжэ мэдүүлээ һэн. Капиталистическэ оронуудай реакционно хэблэл хадаа гитлеровецүүдэй амжалтануудые тэнгэри тулатар хөөргэдэг, немецко-фашистска сэрэгүүд илагдашагүй гэжэ галзуу муухайгаар хашхаралдадаг байгаа.

Манай орондо, дэлхэйн бүхы арадуудта тохёолдоод байһан нимэ хэсүү хүндэ ба түгшүүритэ үедэ, советско-германска фронт дээрэ хатуу шанга дайнай арбан хоёрдохи үдэрөө үргэлжэлжэ байхада, советскэ арадай ба бүхы дэлхэйн ежалшадай инаг вождь И. В. Сталинай даруу ба шанга, демократиин ба социализмын хүсэнүүдэй илалтада, германска фашизмые советскэ арадай илаха илалтада этигэлээр хадима дүүрэн голосынь дуулдаа бэлэй.

Нүхэр Сталин тохёолдоод байһан сэрэгэй оршон байдалай хэсүү шэрүүн үнэн байдалые элирүүлһэн, советскэ орондо тохёолдоһон бүхы аюулые гүнзэгыгөөр харуулһан, манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ бүхы советскэ хүнүүдые уряалһан байна.

«Дайсан шэрүүн ба хайра гамгүй хатуу, — гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн. — Дайсан хадаа манай хүлһэеэ адхаһан газар дайдыемнай эзэмдэхэ, манай ажалаараа түйлаһан абаһан таряаемнай ба манай нефтиие буляан абаха гэһэн зорилго табина. Тэрэ хадаа помещигүүдэй засагые бодхоохо, хаанта засагые бодхоохо, ородууд, украинецууд, белорусууд, литовецууд, латышууд, эстонецууд, узбегүүд, татарнууд, молдаванууд, грузинууд, армянинууд, азербайджанецууд ба Советскэ Союзай эрхэ сүлөөтэй ондоо арадуудай национальна культурые ба национальна гүрэнтэ байдалые һандаргаха, тэдэниие немецжэрүүлхэ, тэдэниие немецкэ князьнууд ба баронуудай богоолнууд болгохо гэһэн зорилго табина. Тиимэ болохолоороо Советскэ гүрэнэй ажабайлга гү, али ухэл тухайда, СССР-эй арадуудай ажабайлга гү, али ухэл тухайда, Советскэ Союзай арадууд эрхэ сүлөөтэй байха гү, али богоолшолгодо орохо гү гэһэн тухайда ушар харагад байна». (И. В. Сталин. Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн тухай, табадахи хэблэл, нюур 13).

Советскэ арадай эгээ харата муухай, эгээ хэрзэгы дайсан болоһон немецкэ фашизмын зэрлиг муухай нюурые элирүүлэн харуулхэ зуураа, нүхэр Сталин советскэ хүнүүдтэ хандажа, һанаа зоборигүй амгалан байхаяа болихыень, Эсэгэ ороноо хамгаалгын нангин дайнда шэн зоригтойгоор хабаадан, советскэ төө газар бүхэниие хамгаалхыень, манай городуудай ба тосхонуудай түлөө шуһанайнгаа һүүлэй дуһал хүрэтэр зоригтойгоор, үүсхэлтэйгээр ба һубэлгэнөөр тэмсэхыень уряалһан байна. Фашистска Германида эсэргүүгээр Советскэ Союзай ябуулжа байһан дайнай уг зорилгые тодорхойлхо зуураа, нүхэр Сталин болбол энэ дайн советскэ арадай сүлөөлэлгын агуухэ дайн гээшэ гэжэ заагаа һэн.

«Фашистска Германида эсэргүү дайе, — гэжэ нүхэр Сталин тэмдэглээ һэн,—юрын дайн гэжэ тооложо болохогүй. Энэ хадаа имагтал хоёр арминуудай хоорондохи дайн бэшэ байна. Гэхэтэй хамта, энэ болбол немецко-фашистска сэрэгүүдтэ эсэргүү бүхы советскэ арадай агуухэ дайн мүн. Фашистска дарлагшадта эсэргүүсэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын бүгэдэарадай энэ дайнай уг зорилгонь хадаа манай орондо тохёолдоһон аюулые усадхахаһаа гадна, харин германска фашизмын дарлалта доро зобожо байһан Европын бүхы арадуудта туһаламжа үзүүлхэ ябадал болоно». (Нюур 16).

Советскэ Союзай ябуулжа байһан дайнай уг зорилгонь дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы арадуудай интересүүдтэй зохилдодог байгаа. Эгээ нимэһээ, гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн, советскэ арадай тэмсэл хадаа бусад арадуудаар дэмжэгдэхэ байна.

Сталинска энэ уридшалан харалгань дайнай ябаса дундуур бүрин дүүрэнээр зүбтэһэн байна. США-гэй ба Англиин зонхилхы бүлэгүүдэй зүгһөө фашизмын даргадаха ябадалые хүсэдэггүй ба СССР-эй һулархые, диилдэхые хүсэдэг байбашье һаань, бүхы дэлхэйн прогрессивнэ, демократическа хүсэнүүд Советскэ Союзай ба арадуудай агуухэ вождь нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро антифашистска нэгэдэмэл фронт байгуулан, реакциин ба фашизмын хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ жагсаа һэн. Англиин ба США-гэй правительствонууд олониитэ арадуудай түрилтээр Советскэ гүрэнтэй союз байгуулха баатай болоһон байгаа.

Сталинска сэсэмэргэн гадаадын политика хадаа манай оронииегансаардуулха гэһэн бүхы түсэбүүдые эбдэхэһээ гадна, антигитлеровскэ коалици байгуулха ба фашистска Германиие огтолон гансаардуулха ябадал хангаһан байна.

Гитлеровскэ армиин илагдашагүй тухай домогые бута сохёод, нүхэр Сталин болбол сэрэгэй оршон байдалда гүнзэгы шэнжэлэл хэһэн, манай сэрэгүүдэй саг зуура урагшагүйдэлгын ба дайсанай саг зуурын амжалтануудай шалтаганануудые элирүүлһэн юм.

1941 оной июлиин 3-да хэлэһэн түүхэтэ үгэ соогоо нүхэр Сталин болбол гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүү дайнда советскэ арадай хүсые элсүүлгын дайшалхы программа үгэһэн байна. Энэ үгэ хадаа социалистическэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын хүсэн түгэлдэр идеягээр, илалта түйлалгын идеягээр нэбтэрэнхэй байгаа.

Большевистскэ парти ба советскэ гүрэн нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр бүхы советскэ арадые Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда жагсаагаа һэн. Арадай ажахые дайнай эрилтэтэй зохилдуулжа шэнэдхэн табиха ажахын-эмхидхэлэй түйлай ехэ хүдэлмэри үзэгдөөгүй богонихон болзорнууд соо хэгдэжэ, ороной бүхы ажабайдал ба хүдэлмэринь гитлеровскэ Германиие илахын түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан байна.

Нүхэр Сталинай уряагаар зоригжуулагдаһан СССР-эй ажалшад ажалай гайхамшагта ехэ героизм харуулаа.

Тылдэ байһан советскэ ажалшад фашистска Германида эсэргүү дайнда дайсание экономическаар илажа гараа. Ажахын социалистическэ системын үлэмжэ һайн байһаниинь эгээ эндэ харагдаа һэн.

Өөрынгөө инаг вождиин уряагаар, өөрынгөө хэрэгэй үнэн байһанда этигэлээр зоригжуулагдаһан советскэ арад, Советскэ Армиин сэрэгшэд Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда жэшээлэшэгүй эрэлхэг зориг, шэн габьяа харуулаа.

Бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэниие гайхуулһан ба омогорхуулһан Советскэ Армиин солдадууд ба офицернүүдэй ниитэ героизм хадаа большевистскэ партяар ба агуухэ Сталинаар хүмүүжүүлэгдэһэн советскэ арадай моральна шанарай тон үндэр байһые гэршэлээ.

1941 — 1943 онуудай туршада дайсанай тылдэ мянгаһаа үлүү тооной партизанска отрядууд ябуулга хэһэн байна. Партизанууд 300 мянгаһаа үлүү гитлеровскэ солдадууд ба офицернүүдые усадхаһан, дайнай хэрэгсэлнүүдтэй ба дайсанай сэрэгүүдтэй 3 мянгаһаа үлүү эшелонуудые хүмэрюулһэн байха юм.

Советскэ арад дайсантай тэмсэлдэ өөрынгөө бүхы хүсэнүүдые элсүүлэн, вождиингоо уряада харюусаа һэн. «Бүхы юумэеэ фронтын туһада, бүхы юумэеэ илалтын тулада!» — советскэ хүнүүдэй лозунгнь иимэ байгаа.

Советскэ арадта ба Улаан Армиин сэрэгшэдтэ хандаха зуураа, нүхэр Сталин этигэлтэйгээр ба батаар ингэжэ мэдүүлээ һэн: «Манай хүсые тооложо барашагүй. Бинб гэһэн дайсан энээниие ойрын сагта ойлгохо ёһотой» (нюур 16).

Эдэ үгэнүүдэй үнэн зүб байһые бүхы дэлхэй уданшьегүй хараа һэн. Дайнай ябаса дундуур Советскэ Союзай хүсэ шадалынь ургажа ба бэхижэжэ байгаа. Советскэ Арми улам бүри ургажа байһан хүсөөр дайсанда сохилто хэжэ, тэрэнэй сэрэгүүдые усадхан дарадаг байгаа.

Советскэ Союзтай договортой байһан мүртөө, США-гэй ба Англиин правительствонууд германска фашизмые бүримүһэн бута сохигдохо ябадалһаань аршалхые эрмэлзэн, хоёрдохи фронт нээлгые хара һанаатайгаар хойшо татадаг байгаа. Үнгэрхэдөө тэдэнэр Советскэ Союзһаа нюужа, Германитай сепаратна договор баталхые эрмэлзэн. 1941 оной сентябрьда, 1942 ба 1943 онуудта гитлеровскэ Германитай нюуса хэлсээнүүдые хэһэн байха юм.

Агуухэ Сталинаар хүтэлбэрилүүлһэн Советскэ Союз ба тэрээнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд дүрбэн жэлдэ хэһэн шэн зоригто героическа тэмсэлэй эсэстэ германска фашизмые ба японско империализмые бута сохижо, бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай илалта түйлаа.

1941 оной июлиин 3-да хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Сталинай үгэһэн гениальна хараа бодомжонуудынь бүрин дүүрэнээр бэелээ. Советскэ Союз урданайхидаа орходоо бүри ехэ хүсэтэй боложо дайнһаа гараа. Энээнэй ашаар Советскэ Союз бүхы арадуудай дунда бүри ехээр хүндэлэгдэдэг болоо. Тус арадууд хадаа манай Эхэ оронiие эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй ба арадуудай тэгшэ эрхэтэй байлгын түшэг тулгуури гэжэ харана.

Советскэ арадай бүхы тэмсэлые большевигүүдэй партиин эмхидхэһэн ба зоригжуулһан дээрэһээ, Советскэ Союз дайнда илажа гараа. Советскэ арад ба бүхы дэлхэйн эрхэ сүлөөдэ дуратай арадууд фашистска Германида эсэргүү дайнда түйлаһан илалгаараа агуухэ вождь ба гениальна полководец нүхэр Сталинай хүтэлбэридэ уялгатай.

СССР-эй жэшээгээр зоригжуулагдаһан арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлэй дэбжэлтэ хадаа Зүүн ба Зүүн-Урда Европын хэдэ хэдэн оронуудые капиталистическэ системэһээ мулталха ба тэдэ оронуудта арадай демократиин журамай байгуулагдаха ябадалда хүргэһэн байна.

Хитадай революциин илалта ба Хитадай арадай республикые байгуулга, Корейскэ арадай-демократическа республикые байгуулга, колонинуудай арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй хүсэ ехэтэй дэбжэлтэ, Германска-демократическа республикые байгуулга — эдэ бүгэдэ хадаа капиталистическэ дэлхэй нэгэ урагшагүйдэлгэһөө нүгөө урагшагүйдэлгэдэ орожо байна гэжэ эли тодоор гэршэлнэ.

Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэн түгэс лагерь ургажа ба бэхижэжэ байна. Мүнөө энэ лагерьта 800 миллион шахуу хүн оронхой. СССР — социалистическэ түгэлдэр хүсэтэ держава хадаа эб найрамдалай ба демократиин лагериин хүтэлбэрилхы хүсэниинь болонхой.

США-гэй ба Англиин империалистнууд уласхоорондын амгалан харилсааһаа арсаад, дэлхэйн гурбадахи дайнда ехээр бэлэдхэжэ байна, сэрэгэй союзууд ба блогуудые байгуулна, бүхы дэлхэй дээрэ сэрэгэй базануудые олоор түхеэрнэ, яаралтай галзуугаар бэеэ зэбсэглэнэ.

Гэбэшье, дэлхэйе эзэлхэ тухай американска империалистнуудай түсэбүүд германска империалистнуудай түсэбүүд шэнгеэр эрид шууд бута сохигдон хосорхо.

Эб найрамдал лайе илаха! Юуб гэхэдэ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлые хүн түрэлтэнэй агуухэ гени нүхэр Сталин хүтэлбэрилнэ.

Д. Дягилев, түүхын наукануудай кандидат.

—БАБУШКИН— ГОРОДТО

ШУЛУУ НҮҮРҺЭ АЛМАНА

Мысовая станциин паровозко депогой машинистнууд стахановскаар хүдэлмэрилжэ, һара бүри хэдэн арбаад тонно шулуу нүүрһэ арбилна. Гансахан май һара соо тэдэнэр 45 тонно 440 килограмм нүүрһэ арбилаа. Арбилһан нүүрһээрээ тэдэ паровознигууд 5 поезднуудые ябуулһан байна. Машинистнууд нүхэд Юдин, Кулин гэгшэд түлишэ арбилалгаар ехэхэн амжалтануудые түйлана.

ДОСАРМ-эй ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДТЭ

ДОСАРМ-эй городской комитедэй дэргэдэ мотоциклистнүүдэй кружок эмхидхэгдэбэ.

Нүхэр Гордиенкын хүтэлбэри доро 22 хүн тус кружогто һуралсана. Һаяар эндэ автокружок хүдэлмэрилжэ эхилхэнь. Тэрэндэ һуралсагшад автомашинануудай мотор шудалжа, 3-дахи классай шофернууд боложо гараха юм.

ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Августын 5-да болохо түмэрзамшадай һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Мысовая станциин 9-дэхи околоткынхид эршэмтэйгээр хабаадалсана.

Тэдэнэр һайндэр хүрэтэрөө 4 стрелкэнүүдые табиха, 4 бруснуудые һэлгэхэ ба 1 километртэ түмэр зам заһабарилха уялга абанхай. Эндэ нүхэр Волковой хүтэлбэрилдэг бригада түрүүлжэ ябана. Стахановецууд-түмэрзамшад Курбатов, Бабайцев, Суханов, Качина болон бусад үдэр бүриингөө нормонуудые холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ТҮЛИШЭ АРБИЛХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

Мысовско электростанциин хүдэлмэришэд түлишэ арбилха талаар абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Тэдэнэр өөһэд хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилжэ, хамтадаа һара бүри 5—6 тонно нүүрһэ арбилна.

Эдэ арбилалтанууд хадаа котел болон бусад механизмуудай техническэ һайн харууһанай ба машинистнууд, кочегарнуудай оролдосотой ажалай ашаар түйлагдана.

Мүнөө станциин коллектив түмэрзамшадай Бүхэсоюзна һайндэр хүрэтэр арбилһан түлишөөрөө хоёр халаан соо хүдэлмэрилхэ байна.

Н. Святогор.

Зунай сагта малаа таргалуулха хэрэгтэй

Имагтал зунай һайн саг хадаа адуу малаа һайтар таргалуулха таарамжатай үе мүн. Тиимэһээ малшадай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэниинь — малай зунай бэлшээрие зүбөөр эмхидхэлгэ болоно. Энэ зорилгоо дүүргэхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэдэг түрүү малшад Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудта үсөөн бэшэ. Жэшээнь, Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн, «Республикын эрхим хонишон» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэдэ хүртэһэн Бато Сахияев 500 гаран толгой хонидоо хоролтогүйгөөр ондо оруулаад, түлнүүдээ һайнаар абаад, хонидоо таргалуулжа байна. Мүнөө нүхэр Б. Сахияев бэлшээриин газарнуудые зүбөөр хэрэглэдэг, хонидоо ангашатар ябуулангүй, үдэр соогоо 2—3 дахин уһалдаг юм. Тиихэдэ үдэрэй ааяма халуунда хонидоо һэбшээтэй газарта гаргажа адуулдаг.

Тэрэшэлэн «Үнэн» колхозой малшад малай зунай бэлшээрие зүбөөр эмхидхэнэ. Тус колхозой гүрэндэ тушаагдаха 80 толгой эбэртэ бодо мал, 290 толгой хони ямаад илгагдажа, түсгаар гүүртэ, отара болгогдоод, һайн ногоотой газарта адуулагдана. Колхозой малшад С. Цыденов, Д. Цыренова гэгшэд үдэр һүни илгадгүй хүдэлмэрилжэ, элэ малнуудаа таргалуулжа байна.

Мүн «Искра» колхозой хонишон Трифон Митрофанов, адуушан Бато Банзаров, «Шэнэ-Байдал» колхозой һаалиша Мидыгма Жанаева малай зунай харууһа зүбөөр эмхидхэжэ шадаа.

Энээнтэй хамта малай зунай бэлшээриин удхашанарые тоодоггүй колхозууд аймаг дотор бии. Харашэбэрэй сельсоведэй «Победа» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Евсеев) малаа таргалуулха нэгэшье гүүртэ илгаагүй. Тиихэдэ, тус колхозой бүхы малнууд нэгэл газартаа харшалдажа ябадаг байна. Мүн Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой малнууд муугаар уһалагдадаг, бэлшээриһээ эртэ бусаагдадаг, үглөөгүүр орой гаргагдадаг байна.

Бэлшээриин газарнуудые хубаарилан табиха, түрэл бүриин малнуудай бэлшэхэ газарнуудые малшадта даалгажа үгэхэ хэрэгтэ зооветеринарна мэргэжэлтэд ехэ үүргэ дүүргэхэ байгаа. Теэд, аймагай хүдөө ажахын таһагай олохон мэргэжэлтэд энэ хэрэгые хараадаа абаадүй. Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай зоотехнигүүд нүхэд К. Петрова, Д. Батуева гэгшэд колхозуудтаа унинэй ябахаяа болинхой.

Адууһа малаа тобир тарган болгохын түлөө колхозуудай малшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд—зоотехнигүүд ба ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд эрид шууд тэмсэхэ ёһотой.

Б. Тугнуйский.

Малаа һайнаар харууһалхаб

Ниитын малажалда хүдэлмэрилһөөр үнинэйб. Минии харууһалдаг малнууд жэлһээ жэлдэ тобир тарганаар ондо ородог. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай нютагта малай тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэһэн тула ниитынгээ малые һайнаар ондо оруулха гэжэ илангаяа ехээр оролдообди. Би өөрынгөө колхозһоо зуу гаран километр холо, Түрхэнэ гэжэ нютагта байһан байнаб. Малаа һайнаар харууһалһанай ашаар нэгэшье малаа гарзалуулангүй, тобир тарганаар ондо оруулааб.

Мүнөө ногооной гарамсаар байраа урилжа, Хандира гэжэ нютагта ерээд, малаа таргалуулжа байнаб. 130 толгой гунан үхэрнүүдые харадагби. Хэды хоноод лэ газараа һэлгүүлэн һайн ногоотой газарынь хаража адуулхада, мал илангаяа түргэнөөр таргалдаг. Манай колхоз тобир тарган малнуудые гүрэндөө тушаадаг болонхой. Би өөрынгөө дааһан малнуудые таргалуулхын тула үглөөгүүр эртэ гаргаад, үдэшэ орой болотор адуулнаб. Малаймнай шэгнүүрэйнь хүндэ болохо тудам бидэндэ нэмэлтэ түлбэри ехээр үгэдэг.

Манай колхозой правлени ба партийна организаци бидэ малшадта һайн услови табидаг, бүхы культурна эрилтыемнай һайнаар хангадаг. Тиимэһээ бидэнэр малаа һайнаар харууһалан таргалуулхын тула бүхы хүсэ шадалаа гаргаи ажалланабди.

Л. Банзатов, Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн,

Ямаашан Митыповагай амжалта

Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой ямаашан Г. Митыпова малажал дээрэ 8 жэл соо хүдэлмэрилжэ, баян дүй дүршэлтэй болоо. Даажа байдаг 100 эхэ ямаадһаа 110 эшэгэ абажа, түлжүүлхэ уялга энэ жэлэй эхиндэ абаа һэн.

Хаража байһан ямаадаа гарзалуулангүй ондо оруулжа, түлнүүдээ бүрин бүтэнөөр харууһалхын тула нүхэр Митыпова энэ үбэлэй ба хабарай үедэ оролдосотойгоор хүдэлмэрилөө. 100 эхэ ямаадһаа 135 эшэгэ абажа, тобир тарганаар түлжүүлээ. Тиихэдэ ямаадайнгаа байраһаа 270 тэргэ шэбхэ сабшалангай газарта зөөжэ, арбаад гектар газар шэбхэжүүлһэн байна.

Б. Шаралдаев.

Мэргэжэлтын зүбшэл

Томодхогдоһон колхозой центр байгуулха тухай

Колхозно байгуулалтын улам саашадаа хүгжэжэ байгаа мүнөө үедэ томодхогдоһон колхозуудай центрнүүдые байгуулха газарые шэлэн оложо, түсэблэлгын проект зохёолго ехэ удхашанартай.

Томодхогдоһон колхозой тосхониие проектировалхын тула, түсэблэлгын орёо ба нарин структура зохёохо хэрэгтэй. Колхозно тосхон болбол зүбөөр табигдаһан кварталнуудтай, улицануудтай, административна ба культурна ажабайдалай гоё һайхан байшангуудтай бодото центр байхаар харааларда ха ёһотой. Тэрэшэлэн колхознигуудай гэр байрануудай ба ажахын центрнүүдэй ямар газарта табигдаха тухай түсэб соо элеэр тодорхойлогдохо зэргэтэй. Эдээниие таарамжатай, сэбэр, тэгшэ газарта түхеэрхэ хэрэгтэй.

Томодхогдоһон колхозуудай тосхонуудые түсэблэлгын эгээл харюусалгатай зорилгонь хадаа барилгын газарые наринаар шэлэн олохо ябадал болоно. Барилгын газар шэлэн ололгоһоо болбосон түхэлтэй тосхон байгуулга, тэрэнэй ажахын-үйлэдбэриин ажал-ябуулга ехээр дулдыдадаг юм.

Шэлэн олоһон газарайнгаа хүдөө ажахыда ашаг олзотой ба ниитын барилгануудые түхеэрхэдэ таарамжатай байха ябадалда зохихо анхарал табиха шухала. Нэгэ гү, али хэдэн багахан тосхонуудай база дээрэ томодхогдоһон колхозой центрые проектировалхэдэ ашагтай юм. Зүгөөр, шэнэ тосхон хадаа намаггүй, хуурай, үер уһанда абтахагүй газарта байха ёһотой. Мүн тойрожо байһан пунктнуудта, аймагай центртэ ба түмэр харгыда гү, али пристаньдэ дүтэ байха зэргэтэй. Гадна, сад, огород, ногоо ба бусадые тарихада таарамжатай, һайн хүрьһэтэй газар шэлэн ололго тон шухала.

Томодхогдоһон колхозой тосхоной һуурижаха газарые гүйсэд шэлэн олоод, удаань проект зохёодог юм. Проект зохёоходоо шэлэһэн газарай ямар участогтань гэр байрануудай, хаанань ниитын центрын баригдаха байһаниинь ба кварталнуудай, тосхоной гол улицануудай гараха шэглэл тодорхойлогдодог. Культурын ба амаралгын паркые үзэсхэлэн һайхан газарта, гол мүрэнэй эрьедэ гү, ой модон соо түхеэрхые дурадхагдана. Тэрэшэлэн колхознигуудай гэр байра табиха газарые шэлэн олохотоёо хамта колхозой ажахын центрын участок ололсохо хэрэгтэй. Ажахын центр болбол тосхоной захада, овощно ба фермэ шадархи тэжээлэй севооборотто ойрохоно баригдаха зэргэтэй. Саашадаа томо томо барилгануудые барихын тула тус участок ехэ газар эзэлхэ ёһотой. Ажахын, транспортын ба складай барилганууд 50-һаа 100, малай байранууд 150-һаа 300 метр хүрэтэр хоорондоо зайтай байха юм.

Тэрэшэлэн барилгада бага зөөри гаргашалхын тула шэнжэлэгдэһэн газарта урдань байһан барилгые, энергиие бүрин ашаглаха хэрэгтэй. Ашаа зөөлгын гаргашые багадхахын тула ажахын центрые севооборотой полинуудта ба харгы замуудта ойро байхаар түсэблэхэ шухала.

Колхозуудай таряалан ба сабшалангай газарай ехээр үргэдэжэ байһан туладань малай фермэнүүдые, ажахын ба складай байрануудые сүм нэгэ газарта бэшэ, харин хоёр гү, али гурбан газарта хубаажа барихада болохо байна. Юрэнхыдөө дээрэ дурсагдаһан комплексые һайнаар проектировалээ хада колхозой олон һалбарита ажахыгаа хүгжөөхэдэ, хүндэ хүдэлмэринүүдые механизацилхада, водопровод, канал, электрификаци мэтын ехэ хүдэлмэринүүдые хэхэдэ таарамжатай юм. Иимэрхүү комплекстойгоор Курумканай аймагай Дыренэй сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажахын центрын схемэ түсэблэгдэнхэй.

Республикынгаа эрхэ байдал дээрэһээ абаад үзэхэдэ, малажалай байрануудые хоёр гү, али гурбан газарта барихада болоно. Эбэртэ бодо мал, гахайн фермэ ба хүдэлмэриин морид ехэнхидээ ажахын центртэ байдаг. Центртэ ойрохоно овощно ба фермэ шадарай севооборотууд хэгдээд, саашань бэлшээриин газар эхилхэ ёһотой. Гэхэтэй хамта, холын бэлшээридэ гарадаг эбэртэ бодо малда зунай сагта хээрын байра түхеэрхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ хонинной фермэ хуурай, хүдөөгэй бэлшээритэй — ажахын хоёрдохи центртэ ородог. Шииг нойто ехэтэй газарта хонидые бэлшээхэдэ уушханай ба туруунай үбшэнүүдээр үбшэлжэ болодог.

Иимэһээ ажахын центрын газар шэлэн олоходоо бүхы талаһаань һайса бодожо үзэхэ шухала. Томодхогдоһон колхозой тосхоной саашанхи хүгжэлтэ хадаа имагтал зүбөөр ба һайнаар зохёогдоһон проектһээ бүрин дулдыдаха байна.

А. Семенов, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилгануудай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин инженер.

ООН-эй секретариадта Я. А. Малигай эльгээhэн бэшэг

Июньдэ Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшээр байгаа ООН-дэхи СССР-эй сагүргэлжын түлөөлэгшэ Я. А. Малик үсэгэлдэр ООН-эй секретариадта иимэ бэшэг эльгээгээ:

«ООН-эй Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ байhан туладаа, би Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ г-н Жолио Кюриhээ июниин 27-до иимэ телеграмма абаhан байнаб:

«Яков Малигта, 680 парк-авеню, Нью-Йорк.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй делегаци визэнүүдые абаагүй. Нютагтаа байhан делегациин гэшүүд Робсонтой ба Эпхаустай уулзахыетнай гуйнаб.

Жолио-Кюри».

Господин Жолио-Кюриин энэ гуйлтатай зохилдуулан, июниин 28-да Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй делегациин гэшүүд, США-да байгаа г-н Поль Робсон ба г-жа Клементина Паолоне гэгшэдтэй (г-жа Паолоне хадаа мүнөө Чикагода эб найрамдал хамгаалгын конгресс дээрэ байгаа делегациин гэшүүн г-н Эпхаусые түлөөлнэ) уулзаhан байнаб, тэдэнэр Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй түрүүлэгшэ г-н Жолио-Кюриин даалгабаряар, Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ намда иимэ документнүүдые барюулаа:

1. 1950 оной ноябриин 16—22-то Варшавада болоhон Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгресс дээрэ абтаhан, Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида хандаhан Хандалга ба 1951 оной февралиин 21—26-да Берлиндэ болоhон Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй нэгэдэхи сесси дээрэ абтаhан резолюцинууд.

2. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй делегациин гэшүүд Поль Робсоной зүгhөө Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ 1951 оной июниин 28-да барюулагдаhан мэдүүлгэ.

3. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй делегациин гэшүүн доктор Уиллард Эпхаусай зүгhөө Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ 1951 оной июниин 28-да барюулагдаhан мэдүүлгэ. (Документнүүд хабсаруулагдана).

Энэ Соведэй гэшүүдэй мэдээндэ хүргэхын тулада, Аюулгүйн Соведэй документнүүд болгон минии энэ бэшэгые ба энээндэ хабсаргагдаhан документнүүдые хэблэн гаргахыетнай гуйнаб».

Германиин коммунистическэ партиин правлениин мэдүүлгэ

БЕРЛИН, июниин 29. (ТАСС). Боннhоо АДН агентствын дамжуулhанай ёhоор, Германиин коммунистическэ партиин правлениин секретариат Баруун Германида немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай ажал-ябуулгые Аденауэрэй правительствын хориhон тушаа мэдүүлгэ толилоо. Мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Дайнай канцлер Аденауэр немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай ажал-ябуулгые 1951 оной июниин 26-да хорибо. Европодохи дайнда немецкэ түрүүшын оруулалта болгон 250 мянган залуу немецүүдые шэлэжэ абаха гэhэн американска империалистнуудай хүсэлые Аденауэрэй ба Лерэй бэелүүлхээр хараалжа байhан үедэ, энэ антиконституционно хорилто хэгдэбэ».

Аденауэрэй ба тэрээнтэй нүхэсэгшэдэй сэрэгэй түсэбүүдые бэелүүлгэдэ немецкэ нэгэшье хүбүүн хабаадуулагдаха ёhогүй.

Конституциие шэнээр эбдэhэн ябадалда эсэргүү протест мэдүүлэгты! Германиин столица Берлиндэ болохо залуушуулай ба студентнүүдэй бүхэдэлхэйн фестивальда залуушуулые хабаадуулха хүдэлмэреэ шангадхагты!

Эбтэйгээр ба сүлөөтэйгөөр ажаhуухын түлөө залуушуултай хамтадаа тэмсэгты!»

Германиие ремилитаризацилгада эсэргүү арадай асуулта хэхэ Центральна Комитедэй мэдүүлгэ

БЕРЛИН, июниин 29. (ТАСС). Дюссельдорфhоо АДН агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, арадай асуулта хэхэ Центральна Комитет Германска демократическа республикын правительстводо мэдүүлгэ эльгээбэ, тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Арадай асуулта хэхэ Центральна Комитедэй пленарна заседани болбол Германска демократическа республикада ба Берлинэй демократическа секторто хэгдэhэн арадай асуултын дүнгүүд тухай мэдээсэлые гүнзэгы ханамжатайгаар соносоо. Арадай асуултын гайхамшагта дүнгүүд (13 миллион хүн ремилитаризацилгада эсэргүүсэбэ) хадаа эб найрамдалай түлөө тулалдаан илалтаар дүүрээ гэжэ гэршэлнэ. Германска демократическа республикын граждaнинууд Германиие ремилитаризацилгада эсэргүү ба 1951 ондо Германитай эбэй договор баталуулхын түлөө, газаа талаhаа нүлөөлэгдэнгүйгөөр hаналаа хэлэhэн байна гэжэ энэ мэдээсэлhээ харагдана.

Арадай асуулта хэхэ Центральна Комитет болбол немецкэ газар дээрэ эб найрамдалай ба демократиин идеянүүдые хамтадаа баталан бэелүүлhэнэй түлөө Германска демократическа республикын правительстводо ба хүн зондо баясхалан хүргэнэ. Баруун Германида ба Берлинэй баруун секторнүүдтэ эб найрамдалай болон демократиин түлөө тэмсэжэ байгаа хүсэнүүдые танай жэшээ зоригжуулна. Баруун Германида бүхы асуугдаhан хүнүүдэй 85—90 процентнь ремилитаризацилгада эсэргүү ба эб найрамдалай түлөө hаналаа мэдүүлнэ.

Германиие ремилитаризацилгада эсэргүү эридээр тэмсэхэдэнь Баруун Германиин хүн зондо туhалхаар хүсэеэ шармайн зорюулаа hаамнай, эб найрамдал абарагдаха юм. Манай арад үгырэлэй ба үхэлэй замаар ябаха ёhогүй.

Германиие ремилитаризацилгада эсэргүү ба 1951 ондо Германитай эбэй договор баталуулхын түлөө хамтын тэмсэлдэ манай бүхы арадай нигтаран жагсатарнь эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилхэбди гэжэ олон миллион ханинарайнгаа ба туhалагшадайнгаа үмэнэhөө, мүн арадай асуулта хэхэ бүхы комитедүүдэй даалгабаряар найдуулнабди.

Арадай асуулта хэхэ Центральна Комитет».

США-да забастовкын хүдэлөөн болоно

НЬЮ-ЙОРК, июниин 28. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhоор, морягуудай профсоюзай гэшүүдэй — 50.000 хүдэлмэришэдэй недели үргэлжэлhэн забастовко хадаа салин хүлhэ дээшэлүүлхые ба ажалай условинуудые hайжаруулхыень пароходно компанинуудые баалаhан байна. Тус забастовко ороной зүүн ба урда эрьенүүдэй захаар ашаанай ба пассажирска пароходуудай ябалгые гуримгүй болгоо.

«Пасифик телеграф энд телефон компани» гэжэ компаниин 9.000 гаран хүдэлмэришэд Лос-Анжелосто забастовко хэжэ байна гэжэ Юнайтед пресс агентство дамжуулба. Тэдэнэр салин хүлhэ дээшэлүүлхые эринэ.

Арhанай промышленностиин 8.000 хүдэлмэришэд Нью-Йоркдо забастовко хэжэ байна.

Хитадта империалистическэ агентнүүд арестовалагдаа

ПЕКИН, июниин 29. (ТАСС). «Цюньчжунжибао» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, ниитын аюулгүй байдалые хамгаалха органууд июниин 12-то империалистическэ хоёр агентые — итальянецуудые Сианьда арестовалаа, тэдэнэй нэгэниинь Шэньси провинцида католическа епископ, нүгөөдэнь — католическа сүмын ахалагша байhан юм.

Тушаагдаhан хүнүүдэй байрада радиостанци ба тагнуулай мэдээнүүдтэй элдэб документнүүд олдобо. Эдэ гэмтэд Чан Кай-шиин нюуса агентнүүдые нюусаар байралуулжа, контрреволюционернүүдэй хэрэглэхэ буу зэбсэг хадагалжа, контрреволюционно номуудые хадагалжа байгаа. Хитадай эртэ урдын үнэтэ памятнигууд — Хитадай искусствын 100 гаран зүйлнүүд нэгжэлгээр олдобо.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июниин 30. (ТАСС). Бүхы фронтнууд дээрэ Корейскэ Арадай армиин частьнууд Хитадай hайндуратантай нигта хани харилсаатай ябажа, нютагай удхашанартай байлдаануудые хэжэ үргэлжэлhөөр гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Июниин 29-нэй hүни Арадай армиин hүниин бомбардировочно авиациин соединенинүүд Ыйчжонбу городой хойто талада дайсанай сэрэгүүдэй бөөгнэрэн суглараhан газарые хүсэтэйгөөр бомбодоо.

Дайсанай самоледуудые агнан буудагшадай отрядууд июниин 30-да дайсанай 3 самолет унагаагаа.

ПХЕНЬЯН, июлиин 1. (ТАСС). Арадай армиин частьнууд Хитадай hайндуратантай нигта хани харилсаатай ябажа, американо-английска интервентнүүдэй ба лисынмановска сэрэгэй хүнүүдые ба техникые ехэ гээлтэ хоролтодо оруулжа үргэлжэлөөд, нютагай удхашанартай байлдаануудые бүхы фронтнууд дээрэ хэжэ байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Дайсанай самоледуудые агнан буудагшадай отрядууд июлиин 1-дэ дайсанай 3 самолёт унагаагаа.

Риджуэйдэ Ким Ир Сенэй ба Пын Дэ-хуэйн эльгээhэн харюу

ПЕКИН, июлиин 1. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна:

Мүнөөдэр консультаци хэhэнэйнгээ hүүлээр, Корейскэ Арадай армиин верховно командалагша генерал Ким Ир Сен ба Хитадай hайндуратанай командалагша генерал Пын Дэ-хуэй Нэгэдэмэл Нацануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша генерал Риджуэй гэгшын мэдүүлгэдэ харюу болгон хамтын мэдээсэл толилоо.

Генерал Ким Ир Сенэй ба генерал Пын Дэ-хуэйн мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Нэгэдэмэл Нацануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главнокомандалагша генерал Риджуэйдэ.

Эбэй хэлсээнүүдтэ хамааран, энэ оной июниин 30-да танай хэhэн мэдүүлгэ абтаа. Дайнай ябуулгануудые зогсоохо ба эб найрамдал тогтоохо тухай хэлсээнүүдые хэхын тула танай түлөөлэгшэтэй уулзахые зүбшөөнэбди гэжэ Танда мэдээсэхээр бидэнэр түлөөлэгдөөбди. Уулзаха газар — 38-дахи параллель дээрэхи Кэсоной район болохые дурадханабди: хэрбээ танай зүбшөөгөө hаа, манай түлөөлэгшэ 1951 оной июлиин 10-най ба 15-най хоорондо танай түлөөлэгшые угтахаар бэлэн байха.

Гар табигшад:

Ким Ир Сен, Корейскэ Арадай армиин верховно командалагша.

Пын Дэ-хуэй, Хитадай hайндуратанай командалагша.

1951 оной июлиин 1.

Гоминдановецууд Вьетнамда

ВЬЕТНАМ, июниин 28. (ТАСС). Ханойhоо баруун-хойшоо 150 километртэ, Иень-Бай провинцида Арадай армиин частьнууд hаяхан гоминдановска 400 шахуу сэрэгүүдые ба хэдэн дээдэ офицернүүдые, тэрэ тоодо дивизиин командир ба тэрэнэй орлогшые алаа гэжэ Вьетнамска информационно агентство дамжуулна. 10 пулемёт ба 40 винтовко абтаа.

Энэ хадаа французска колонизаторнуудай сэрэгүүдтэй гоминдановска сэрэгэй үлэгдэлнүүдэй ниилэhэн ушарнуудай нэгэн гээшэ.

Эб найрамдалай французска национальна соведэй протест

ПАРИЖ, июниин 28. (ТАСС). «Юманите» газетэ эб найрамдалай национальна Соведэй саг үргэлжын комиссиин коммюнике толилоо, тэрээн соогоо, июлиин 15-да Парижда үнгэргэгдэхэ эб найрамдалай слёдые французска правительствын хориhониие эридээр буруушаана. Правительствын шиидхэбэринь демократическа эрхэ сүлөөнүүдтэ сохилто болоно, агуу ехэ табан державануудай хоорондо эб найрамдалай Пакт баталуулхые эриhэн французска арадта эсэргүү шэглүүлэгдэнэ.

Саг үргэлжын комисси энэ шиидхэбэреэ дары болюулхыень правительствоhаа эринэ, эб найрамдалай слёдые хориhон ябадалда эсэргүү протест мэдүүлхыень эб найрамдалай тала баригша бүхы хүнүүдые уряална.

Итальянска правительствын хархис хуулиин проект

РИМ, июниин 29. (ТАСС). Хүдэлмэришэдтэ эсэргүү правительствын зохёоhон хуулиин проектын түрүүшын бүлэг июниин 28-да толилогдоо. Энэ проект hаяар парламентын баталалгада табигдаха байна.

Ажалай министерстводэ бүридхэгдэhэн профсоюзна организацинууд лэ коллективнэ договорнуудые хэхэ ба профсоюзна ямар нэгэн ажал-ябуулга эрхилхэ эрхэтэй гэжэ хуулиин проект хараална. Профсоюзна организациин бүридхэгдэхын тулада, тус организаци «өөрынгөө бүрин демократическа шэглэлые» харуулха, тайлбарилан хэлэхэдэ, забастовко соносхолго ба ямар нэгэн профсоюзна хүдэлөөндэ нэгэдэлгэ имагта лэ профсоюзуудай бүхы гэшүүдhээ асууханай hүүлээр хэгдэхэ ёhотой гэжэ устав соогоо зааха уялгатай байна. Сэрэгэй алба хэгшэд ба «сэрэгжэhэн организацинуудай» хүдэлмэрилэгшэд профсоюзна организацинуудта орохо эрхэеэ хаhагдаа. Тэрээнhээ гадна, профсоюзууд өөhэдынгөө гэшүүдэй списогые ажалай министерстводэ мэдээсэхэ уялгатай юм, тус министерство «энэ списогые шалгаха» эрхэтэй байна.

Хэрбээ тус организаци өөрынгөө «демократическа шэнжэ шанарые» гээгээ гэжэ ажалай министрын шиидээ hаань, профсоюзна организациин тогтон байха эрхэнь ямаршье сагта болюулагдажа болохо байна.

Францида сүүдэй гашалга

ПАРИЖ, июниин 29. (ТАСС). Анри Мартэн тушаа Тулондохи далайн сэрэгэй трибуналай гаргаhан приговорые (табан жэл түрмэдэ хаагдахаар сүүдлэгдэhэн байгаа) кассационно сүүдэй болюулhан болобошье, сэрэгэй-сүүдэй засагаархид эб найрамдалай түлөө эрэлхэг тэмсэлшые Брестскэ түрмэдэ хаагдахаар сүүдлэгдэhэн байнэ процесс хэхэ hанаатай байна.

Брестын хүн зон Анри Мартэниие дары сүлөөлхые эринэ гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ. Брестскэ арсеналай профсоюзна организаци листовконуудые тараагаа, тэдээн соонь, арсеналай хүдэлмэришэд «эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй туг болоhон хүниие түрмэhөө мулталан абаха нангин уялгаhаа арсахагүй» гэжэ хэлэгдэнэ.

Японидо юумэнэй сэнгүүд хүндэрнэ

ПЕКИН, июниин 29. (ТАСС). Корейдэхи дайнда японско промышленностниие американецуудай ашаглаhанай үндэhөөр, Японидо эд товарнуудай сэнгүүд дунда зэргээр 50—60 процент хүндэрөө гэжэ Синьхуа агентство Токиоhоо абтаhан мэдээсэлнүүдые баримталан, дамжуулна.

Японско засагаархидай толилhон сэнгүүдэй индексын ёhоор, энэ жэлэй мартда металлическа зүйлнүүдэй сэнгүүд Корейдэхи дайнай эхилхын урда тээ байhанhаа 2,89 дахин, машинануудай — 1,96 дахин, бүд товарнуудай — 1,7 дахин ба барилгын материалнуудай сэнгүүд — 1,6 дахин ехэ болоhон байгаа.

hүүлэй 12 hара соо сэнгүүдэй таhаралтагүй ургалгань японско арадай ажабайдалай хэмжээе ехээр доошолуулаа гэжэ японско засагаархид мэдэрбэ. 1950 оной нэгэдэхи хахадта ажабайдалай хэмжээн 1934—1936 онуудай хэмжээнэй 76 процентнь арай гэжэ болоhон байна.

Американска генерал шалгалта хэхээр Европа ерэхэнь

НЬЮ-ЙОРК, июниин 29. (ТАСС). Юнайтед пресс агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор, агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй штабай начальник генерал Ванденберг американска агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй базануудые шалгахын тулада июлиин 1-дэ Англи ба Баруун Германи руу ниидэхээр байна гэжэ США-гэй авиациин министерство соносхобо.

Номуудые hайнаар, түргэнөөр хэблэн гаргаха

1951/52 оной hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэлэй нэгэн шухала асуудал гэхэдэ hургуулинуудые эрхим зэргын шанартай учебнигүүдээр хүсэд хангаха хэрэг болоно.

Энэ жэлдэ Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл ород ба бурят-монгол хэлэн дээрэ 23 учебнигүүдые хэблэжэ гаргаха түсэбтэй байгаа. Мүнөө июниин 20-ной мэдээгээр оройдоол 10 учебнигүүд хүсэд тиражтайгаар хэблэгдэжэ гараhан байна. Энэ тоодо бурят-монгол эхин hургуулиин 1, 2, 3 ба 4 классуудта үзэхэ грамматикын учебнигүүд, 2, 3 классуудта уншаха «Түрэлхи хэлэн» гэжэ уншалгын номууд, 4-дэхи класста үзэхэ СССР-эй түүхэ (оршуулга), 5, 6, 7 классуудта үзэхэ литературна уншалгын номууд г. м. болоно. Тиихэдэ 7 учебнигүүд типографида хэблэгдэхэеэ үгтэнхэй, тэдэнэй гурбаниинь хэблэгдэжэ, үлэhэн гурбаниинь хэблэгдэхэеэ хүлеэжэ хэбтэнэ. Энээнтэй хамта учебнигүүдые хэблэлгын хүдэлмэри типографида тон хангалтагүй ябажа байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Республикын гэгээрэлэй Министерство ба Бурмонгиз мүнөө хүрэтэр 6 учебнигүүдые хэблэлдэ үгэжэ шадаагүй байhаниинь бүришье ехэхэн дутагдал гэжэ харагдаха ёhотой. Энэ хадаа ехэнхидээ нэгэ зарим авторнуудай, редакторнуудай ба рецензентнүүдэй зүгhөө хүдэлмэреэ ехэ хашанаар ба дутагдалнуудтайгаар дүүргэжэ байhанhаа болоно. Илангаяа 8, 9 ба 10 классуудта үзэхэ бурят-монгол литературын хрестоматинууд, 7-дохи класста ород литератураар уншаха ном ба ород хэлэнэй учебник (синтаксис), 2-дохи класста үзэхэ арифметическэ задачануудай ба упражненинүүдэй сборник —эдэниие зохёохо, редактировалха болон рецензи хэхэ хэрэг ехэ удааржа байна.

Парти ба правительствын тогтооhон болзорой ёhоор, бүхы учебнигүүд августын 1 хүрэтэр хэблэгдэжэ дүүрэhэн ба hургуулинуудта эльгээгдэхээр бэлэн болоhон байха ёhотой юм. hуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэ хүрэтэр оройдоол хоёрхон hара хүрэхэгүй үлөө гэжэ мэдээжэ. Тиимэ тула дээрэ дурсагдаhан учебнигүүдэй рукописьнуудые тон богонихон болзор соо hайн шанартайгаар бэлдэжэ, хэблэлгэдэ тушааха тон шухала ба харюусалгатай зорилго учебнэ литературын авторнуудай ба редакторнуудай болон рецензентнүүдэй урда табигданхай.

Тус учебнигүүдые богонихон болзор соо хэблэжэ гаргахын тула Полиграфиздадай Управлени, БМАССР-эй гэээрэлэй Министерство ба Бурмонгиз бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Типографиин хүтэлбэрилэгшэд нэгэ хоёр hара соо арба гаран учебнигүүдые хэблэжэ гаргахын тула бүхы цехүүдэйнгээ хүдэлмэриие эрид hайжаруулха зэргэтэй.

hуралсалай жэлэй эхиндэ hурагшадые учебнигүүдээр хангангүй байжа болохогүй тула учебнигүүдые хэблэлгые болзорhоонь хожомдуулжа болохогүй.

Гадна Роскниготоргын Бурят-Монголой отделени болбол хэблэгдэжэ гараhан шэнэ учебнигүүдые саг болзор соонь аймагууд ба районуудта эльгээжэ, бүхы hургуулинуудта хүргэхэ хэмжээ абаха ёhотой болоhон байна. Энэ хүдэлмэри урда жэлнүүдтэ тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэдэг байhан дээрэhээ зарим hургуулинууд шэнэ учебнигүүдые абангүй үлэшэдэг байhан юм. Энэ жэлдэ тиимэ ушар үзэгдэхэ ёhогүй.

Мүн нүгөө талаhаа республикын гэгээрэлэй Министерство, аймагуудай ба районуудай гэгээрэлэй таhагууд болон hургуулиин директорнүүд, hургуулиие даагшад hурагша бүхэниие бүхы хэрэгтэй учебнигүүдээр хангаха тухай ёhотой оролдолго гаргаха зэргэтэй. 1950 онhоо урид хэблэгдэжэ гараhан учебнигүүд баран шахуу энэ жэлдэ шэнэ программын ёhоор заhагдажа хэблэгдэхэ байна. Тиимэ тула энэ жэлдэ хэблэгдэhэн учебнигүүд булта даа hурагша бүхэндэ хүргэгдэхэ ёhотой. 1948—49 онуудта хэблэгдэhэн учебнигүүдэй ехэнхинь ерэхэ жэлэй hуралсалда хэрэглэгдэхэеэ болихо зэргэтэй. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр шэнэ программануудай эрилтэнүүдтэ таарахагүй болошоhон байна. Энэ ушарые hургуулиин бүхы багшанарай анхаралдаа абахань шухала.

Д. Мижидон.

ВКП(б)-гэй горкомой дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ hурагшадые абаха тухай

ВКП(б)-гэй Улан-Удын Городской Комитедэй дэргэдэхи марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй нэгэдэхи курсада hурагшадые ээлжээтэ абалга 1951 оной июлиин 10-hаа августын 15 хүрэтэр болохо байна.

Дунда hургуули дүүргэhэн ба «ВКП(б)-гэй түүхын Хуряангы курсын» хэмжээгээр марксизм-ленинизмын үндэhэ hууринуудые мэдэхэ нюурнууд марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй hурагшадай составта абтаха.

Үдэшын университедтэ hураха тухай мэдүүлгые, кадрнуудай бүридхэл тушаа хуудаhа, hуралсал тухай документын буулгабари ба богони автобиографи хабсарган, ВКП(б)-гэй городтохи райкомуудай пропагандын ба агитациин таhагуудай адресаар эльгээхэ шухала.

hуралсалай түлбэри—жэлдэ 150 түхэриг.

Город—6—13 ба 6—59 номерой телефонуудаар хөөрэлдэжэ, мэдэхэдэ болохо.

Марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй адрес: г. Улан-Удэ, Советская, 56.

ВКП(б)-гэй Городской Комитет.

Харюусалгата редактор Б. А. ОЧИРОВ.

МҮНӨӨДЭР УЛАН-УДЭДЭ

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Хабарай урасхал» (16, 18, 20, 22 часуудhaa), «Мадам Бовари» (23 час 30 минутаhaa).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Санендэхи хабар» (11, 13 часуудhaa), «Насреддин Бухарада» (15, 17, 19, 21 часуудhaa).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем — 6-84. Для междугородных переговоров — 18.

Н—03529. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000